

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Ett arbetssätt för att underlätta trygghetsundersökningar i fastighetsbranschen

Baserat på studie av den upplevda tryggheten i Fredstan, Göteborg

Examensarbete inom kandidatprogrammet Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik

Angela Hedin
Patricia Johansson

INSTITUTIONEN FÖR ARKITEKTUR OCH SAMHÄLLSBYGGNADSTEKNIK

Avdelningen för byggnadsdesign

CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA
Göteborg, Sverige 2022
www.chalmers.se

EXAMENSARBETE ACEX20

Ett arbetssätt för att underlätta trygghetsundersökningar i fastighetsbranschen

Baserat på studie av den upplevda tryggheten i Fredstan, Göteborg

Examensarbete inom kandidatprogrammet

Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik

Angela Hedin

Patricia Johansson

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik
Avdelningen för byggnadsdesign

CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA

Göteborg, 2022

Ett arbetssätt för att underlätta trygghetsundersökningar i fastighetsbranschen

Baserat på studie av den upplevda tryggheten i Fredstan, Göteborg

Examensarbete inom kandidatprogrammet

Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik

ANGELA HEDIN

PATRICIA JOHANSSON

© ANGELA HEDIN & PATRICIA JOHANSSON, 2022

Examensarbete ACEX20

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik

Chalmers tekniska högskola 2022

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik

Avdelningen för byggnadsdesign

Chalmers tekniska högskola

412 96 Göteborg

Telefon: 031-772 10 00

Omslag:

Omslagsbilden visualiserar Fredsgatan. *Omslagsbild fotograferad av egen författare.*

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik

Göteborg 2022

Ett arbetssätt för att underlätta trygghetsundersökningar i fastighetsbranschen
Baserat på studie av den upplevda tryggheten i Fredstan, Göteborg

*Examensarbete inom kandidatprogrammet
Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik*

ANGELA HEDIN

PATRICIA JOHANSSON

Institutionen för arkitektur och samhällsbyggnadsteknik
Avdelningen för byggnadsdesign
Chalmers tekniska högskola

SAMMANFATTNING

Enligt mål 11 av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling ska hållbara städer och samhällen utvecklas för att bland annat tillgodose trygghet och säkerhet i stadsmiljö. Detta är ett arbete som kräver samarbete mellan flera aktörer och eftersom fastighetsägare förvaltar den byggda miljön så ansvarar de för att skapa inbjudande och trygga områden. Trots att arbetet är viktigt så saknas det idag underlag för att veta hur effektivt fastighetsägares trygghetsarbete är. Syftet med detta examensarbete är att undersöka strategier för ett mätverktyg som kan vägleda och effektivisera trygghetsarbete.

Fredstan är ett shoppingområde i centrala Göteborg som upplevs som otryggt. Speciellt när kontor och butiker är stängda. En negativ upplevelse kvarstår trots att brottsstatistiken har minskat, vilket kan leda till att Fredstan undviks och får ett dåligt rykte vilket i sin tur påverkar attraktiviteten för företag att etablera sig där.

Examensarbetet har utförts genom att förankra förstudien och fallstudien med den teoretiska referensramen. Metoden utgör en fallstudiedesign av Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökares upplevda trygghet i Fredstan, som föranleddes med en explorativ förstudie för att få fram underlag. Resultatet visar att både hyresgäster och besökare upplever Fredstan som mer otryggt under kvälls- och nattid. Vidare har en lista på vad som är viktigt för de som befinner sig i området tagits fram och förmedlas som indikatorer för att mäta upplevd trygghet. Denna sammanställning föreslås att användas som underlag vid framtida undersökningar. En analys av resultatet visar på att fastighetsägare kan använda konceptet *Social Return on Investment*, SROI, för att mäta effekten av vidtagna trygghetsåtgärder. SROI har tillsammans med förståelsen för metoden som trygghetsundersökningar kräver resulterat i ett arbetssätt som föreslås att användas vid mätning av upplevd trygghet.

Slutsatsen är att arbete med social hållbarhet kan utvärderas och behöver utvärderas för att ge en rättvisande bild av allt arbete som ett fastighetsbolag gör. Inte bara det ekonomiska eller miljömässiga, utan även det sociala. Däremot ger inte utvärderingar exakta värden och bör användas med beaktning.

Nyckelord: SROI, fastighetsbolag, social hållbarhet, gatumiljö, förvaltning, upplevd trygghet.

A work procedure to facilitate safety analysis in real estate business

Based on study of the perceived safety in Fredstan, Gothenburg

Degree Project in the bachelor's Programme

Business Development and Entrepreneurship

ANGELA HEDIN

PATRICIA JOHANSSON

Department of Architecture and Civil Engineering

Division of Building Design

Chalmers University of Technology

ABSTRACT

According to goal 11 of the UN's 17 global goals for sustainable development, sustainable cities and communities must be developed to, among other things, ensure security and safety in the urban environment. This is a job that requires cooperation between several actors and since real estate owner's manage the built environment, they are responsible for creating inviting and safe environments. Although the work is important, there is currently no basis for knowing how effective the real estate owner's safety precautions are. The purpose of this thesis is to investigate strategies for a measurement tool that can guide and make safety work more effective.

Fredstan is a shopping area in central Gothenburg and is to many an unsafe place to visit. Especially when offices and shops are closed. A negative experience remains even though crime statistics have decreased, which can lead to Fredstan being avoided and gaining a bad reputation, which in turn affects the attractiveness for companies wanting to establish themselves there.

This thesis has been executed by anchoring the pilot study and the case study with the theoretical frame of reference. The method consists of a case study of Vasakronan's lessees and Fredstan's visitor's perceived safety in Fredstan, which was prompted by an exploratory pilot study. The results show that both lessees and visitors experience Fredstan as more unsafe during the evening and night. Furthermore, a list of what is important for those in Fredstan has been developed and is communicated as indicators for measuring perceived safety. This compilation is proposed to be used as a basis for future surveys. An analysis of the results shows that real estate owners can use the concept Social Return on Investment, SROI, to measure the effect of security measures taken. SROI, together with the understanding of the method that safety surveys require, has resulted in a work procedure that is proposed to be used when measuring perceived safety.

The conclusion of this thesis is that social sustainability work can be and needs to be evaluated to give a true and fair view of all the work that a real estate company does. Not only the economic or environmental sustainability work, but also the social. However, safety evaluations do not provide exact values and should be used with consideration.

Key words: SROI, real estate owner, social sustainability, urban environment, property management, perceived safety

Innehåll

SAMMANFATTNING	I
ABSTRACT	II
INNEHÅLL	III
FÖRORD	V
BEGREPP OCH DEFINITIONER	VI
1. INLEDNING	1
1.2 Bakgrund	1
1.3 Problem	2
1.4 Syfte	2
1.5 Frågeställningar	2
1.6 Avgränsningar	2
2. TEORETISK REFERENSRAM	4
2.1 CPTED - Crime prevention through environmental design	4
2.2 Eyes upon the street	5
2.3 Does the visibility of greenery increase perceived safety in urban areas?	6
2.4 Broken Windows	7
2.5 Så mäts socialt hållbart värdeskapande	8
2.6 Botryggt2030	10
3 METOD	13
3.1 Undersökningsdesign	13
3.2 Flermetodsforskning	13
3.3 Explorativ förstudie	13
3.3.1 <i>Urval förstudie</i>	13
3.3.2 <i>Intervjuer</i>	14
3.4 Fallstudie	14
3.4.1 <i>Urval fallstudie</i>	14
3.4.2 <i>Enkätundersökning hyresgäster</i>	14
3.4.3 <i>Enkätundersökning besökare</i>	15
3.5 Metoddiskussion	15
3.6 Kvalitetssäkring	16
4. RESULTAT	18
4.1 Explorativ förstudie: Resultat av intervjuer	18

4.1.1	<i>Respondenten</i>	18
4.1.2	<i>Lägesbild av Fredstan</i>	18
4.1.3	<i>Samband faktisk och upplevd trygghet</i>	19
4.1.4	<i>Vidtagna trygghetsåtgärder</i>	20
4.1.5	<i>Mäta upplevd trygghet och behov av resurser</i>	21
4.1.6	<i>Samverkan</i>	22
4.2	Fallstudie: Resultat av enkät till hyresgäster	23
4.2.1	<i>Hyresgästen</i>	23
4.2.2	<i>Upplevd trygghet vid arbetsplatsen</i>	23
4.2.3	<i>Vidtagna trygghetsåtgärder</i>	26
4.2.4	<i>Upplevd trygghet i Fredstans gator</i>	29
4.3	Fallstudie: Resultat av enkät till besökare	29
4.3.1	<i>Besökaren</i>	30
4.3.2	<i>Upplevd trygghet</i>	30
4.3.3	<i>Vidtagna trygghetsåtgärder</i>	32
4.3.4	<i>Upplevd trygghet i Fredstans gator</i>	34
5.	ANALYS	36
5.1	Jämförelse Fredstans gator	36
5.2	Brott och oro	36
5.3	Åtgärder och teorier	37
5.4	Mäta upplevd trygghet	39
5.4.1	<i>Värdeskapandekartan- ett exempel</i>	39
5.4.2	<i>Indikatorer</i>	47
5.4.3	<i>Förslag på arbetssätt</i>	49
6.	DISKUSSION	51
6.1	Värdeskapandekartan	52
6.2	Förslag till framtida forskning	52
7.	SLUTSATS	53
	REFERENSER	54

Förord

Detta examensarbete har utförts på halvfart under våren 2022, och omfattar 15 högskolepoäng. Arbetet är genomfört av Angela Hedin och Patricia Johansson och är ett avslutande moment på Teknologie kandidatexamen på programmet Affärsutveckling och Entreprenörskap inom Samhällsbyggnadsteknik vid Chalmers Tekniska Högskola. Studien har genomförts för fastighetsägaren Vasakronan.

Vi vill börja med att tacka vår handledare och examinator Göran Lindahl för vägledning med kunskap och erfarenheter genom arbetets gång. Vi vill även rikta ett stort tack till vår kontaktperson på Vasakronan Kristina Petterson Post som mottagit oss med öppna armar och hela tiden visat ett stort engagemang och nyfikenhet i arbetet. Vidare vill vi även tacka samtliga kontakter på Vasakronan som bidragit med mycket kunskap, vägledning och ett inbjudande klimat.

Vi vill även tacka de sakkunniga i frågan som vi har fått möjlighet att intervjua. Stort tack till Processledare för Purple Flag, kommunpolis för Göteborg city samt Vasakronans hållbarhetschef för tidig vägledning i utformning av enkätundersökningar men även för att ni gav oss en allmän bild av Fredstan och trygghetsproblematiken där. Vidare vill vi även tacka alla Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökare som tog sig tid att svara på vår enkät.

Göteborg juni 2022

Angela Hedin & Patricia Johansson

Begrepp och definitioner

Social formell kontroll:

Utövas av personer som har som yrkesbefattning att upprätthålla kontroll i den fysiska miljön (Uittenbogaard, 2020). Detta innefattar exempelvis polisen, ordningsvakter och trygghetssamordnare. Social formell kontroll kan även ske i form av tekniska lösningar såsom kameror, lås och larm.

Social informell kontroll:

Bygger på möjligheterna till en social kontroll av personer som inte utövar en formell social kontroll (Uittenbogaard, 2020). Denna kontroll kan erhållas av personer som bor i ett område men även förbipasserande eller besökare. En skillnad från social formell kontroll är att personer kan utöva en social informell kontroll utan att vara medvetna om det.

3 § LOV:

Enligt 3 § lagen om ordningsvakter, LOV, (SFS 2021:78) får ordningsvakter tjänstgöra även vid annat fall än vad som anges av 2 a-c §§ LOV, efter särskild prövning av Polismyndigheten. Befogenheter som ordningsvakter har gäller endast inom de geografiska gränserna som 3 § LOV omfattar (Polismyndigheten, 2022). När 3 § LOV applicerats på ett område så kallas detta för LOV 3-område, vilket tillåter ordningsvakter att avvisa personer från ett givet område (Kommunpolis Göteborg city, personlig kommunikation, 1 mars, 2022).

Faktisk trygghet:

Den trygghet som faktiskt kan påvisas och beräknas, till exempel brottsstatistik, vilket kan visa på hur sannolikt det är att faktiskt utsättas för brott eller ordningsstörningar i ett område (Stiftelsen Tryggare Sverige, u.å.). Är brottsstatistiken låg i ett område så är säkerheten hög. Detta säger däremot ingenting om hur personer faktiskt *upplever* tryggheten i området.

Upplevd trygghet:

Upplevd trygghet är den trygghet som bygger på en individs känslor och upplevelser, det vill säga hur en individ upplever säkerheten (Stiftelsen Tryggare Sverige, u.å.). Denna trygghet behöver inte visa på samma resultat som den faktiska.

Fältare:

Fältare är personer som finns där ungdomar finns, exempelvis skolor, fritidsgårdar och andra samlingsplatser, och skapar en trygg miljö för ungdomar genom att ge råd och stöd (Göteborgs Stad, u.å.). Det sker även ett nära samarbete med socialtjänsten och Polismyndigheten.

Monetär proxyterm: är en representation av en effekt som inte har ett marknadsvärde. Den är inexakt, men ändå så pass nära att det är användbart att nyttja (Hahn et al., 2016).

1. Inledning

I UN Habitats nyligen framtagna deklARATION *New Urban Agenda* framkommer att trygghet och säkerhet är av hög prioritet (UN Habitat, u.å.). I ett av delmålen som handlar om att utveckla säkrare städer nämns det att trygghet är ett arbete som kräver samarbete mellan flera av samhällets aktörer från olika branscher och myndigheter (UN Habitat, u.å.). Genomgående för examensarbetet är användningen av begreppen *hyresgäster* och *besökare*. Hyresgäster refererar till personal i butiker, restauranger och andra verksamheter som hyr lokal av Vasakronan i Fredstan, och är därmed en hyresgäst till Vasakronan. Besökare syftar till alla som besöker Fredstan. I följande kapitel presenteras bakgrunden till examensarbetet följt av problem, syfte, frågeställningar och avgränsning.

1.2 Bakgrund

Social hållbarhet har fått ett allt större fokus i dagens samhälle till följd av FN:s globala hållbarhetsmål (FN, u.å.). Näringslivet rekommenderas att ta ett större ansvar för att minska den negativa påverkan på människan och miljön. Enligt FN:s hållbarhetsmål 11 av 17, *hållbar stadsutveckling*, så ska planering och förvaltning av den byggda miljön ske på ett sätt som bidrar till säkra och hållbara städer (FN, u.å.). Forskning visar på att den byggda miljön har en stor påverkan på brottsprevention, säkerhet och upplevd trygghet (Uittenbogaard, 2020). Det finns flera strategier och teorier för hur miljön bör förvaltas och utvecklas för att ge en positiv påverkan. Eftersom fastighetsägare förvaltar den byggda miljön tillkommer även ett ansvar för den otrygghet som människorna där upplever.

Detta arbete görs för Vasakronan som är Sveriges största fastighetsbolag (Vasakronan, u.å.a). Vasakronan har flertalet fastigheter i Göteborgs stadskärna i sitt bestånd, däribland Fredstan. För att möta trygghetsproblematiken i sina områden, är Vasakronan sedan år 2018 aktiva i ett förbättringsarbete tillsammans med Innerstaden Göteborg, polisen, kommun och andra fastighetsägare (Innerstaden Göteborg, 2020). Arbetet följer modellen "Purple Flag" och har till syfte att förbättra säkerhet, tillgänglighet, utbud och den fysiska miljön, såväl kvälls- som nattetid. Förbättringsarbetet innefattar områdena Lilla Bommen, Nordstan och Fredstan. Nedan presenteras en karta över Fredstan markerat i grönt.

Figur 1 Kartvy över centrala Göteborg som visar området Fredstan. (Google Maps 2022, bild bearbetad av egen författare.)

Fredstan består av kvarteren runt Fredsgatan och ringas in av Trädgårdsföreningen och Brunnsparken. (Fredstan, u.å.). Fastighetsägare i området har en gemensam vision om att utveckla en mer attraktiv plats genom att skapa ett varumärke och på så sätt lyfta stadsdelen. Fredstan är ett centralt shoppingområde med både internationella och lokala aktörer. I området finns även kontor, hotell och bostäder vilket innefattar stora flöden och en levande gatumiljö, mer exakt har Fredstan 8,6 miljoner besökare varje år (Vasakronan, u.å.b).

1.3 Problem

Upplevd trygghet utgår från känslor och upplevelser vilket gör det svårt att objektifiera. Här finns en komplexitet kring att utvärdera effekten av diverse trygghetsåtgärder eftersom ett konkret mätverktyg inte finns idag (Hållbarhetschef Vasakronan, personlig kommunikation, 9 mars, 2022). Utan ett mätverktyg saknas därmed även statistik vilket gör det svårt för fastighetsbolag att börja arbeta med trygghetsfrågor. Det finns fastighetsbolag som investerat i olika sorters åtgärder, men de har inte kunnat mäta det generade resultatet, vilket i sin tur gör det svårt att följa upp och utveckla arbetet (Kommunpolis Göteborg city, personlig kommunikation, 1 mars, 2022). Detta blir ineffektivt i längden eftersom risken finns att flera fastighetsbolag vidtar samma åtgärder utan vetskapen om åtgärden har en effekt. Resurser så som kapital och arbetskraft går därmed till spillo och trygghetsproblematiken kvarstår.

Trots att brott och trygghet står varandra nära så korrelerar de inte alltid. Brottsfaktum och trygghet är en upplevelse. Detta innebär att även om brottsligheten har minskat i ett område så behöver det inte betyda att området upplevs vara tryggare (Uittenbogaard, 2020). I många fall kvarstår otryggheten vilket kan leda till att ett område undviks och får ett dåligt rykte vilket i sin tur påverkar attraktiviteten för företag att etablera sig och därmed även hyrorna som fastighetsägare kan ta ut.

1.4 Syfte

Examensarbetet syftar till att studera Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökares upplevda trygghet i Fredstan. Undersökningens resultat ska tillsammans med den teoretiska referensramen bidra med underlag för att mäta upplevd trygghet. Slutligen ska detta resultera i ett förslag på ett arbetssätt som Vasakronan kan tillämpa för fortsatt uppföljning av sitt trygghetsarbete.

1.5 Frågeställningar

- Hur upplever Vasakronans hyresgäster och besökare tryggheten i Fredstan?
- Kan upplevd trygghet mätas?

1.6 Avgränsningar

Undersökningen kommer göra en tydlig geografisk avgränsning till Fredstan och enbart innefatta Vasakronans hyresgäster som verkar på markplan samt besökare i

Fredstan. Vidare avgränsar sig undersökningen till att endast undersöka upplevd trygghet i gatumiljö.

2. Teoretisk referensram

Användning av teorier och forskning är viktigt för att förankra undersökningen till faktabaserade resonemang. Nedan presenteras vetenskapliga artiklar och böcker som anses bidra med viktig information och kan med fördel användas vid fördjupning inom ämnet

2.1 CPTED - Crime prevention through environmental design

“*Crime prevention through environmental design (CPTED): a review and modern bibliography*” är en vetenskaplig artikel skriven år 2005 av Paul Cozen, Greg Saville och David Hillier.

Cozens et al. (2005) utvärderar i artikeln begreppet CPTED som står för *crime prevention through environmental design*. Begreppet bygger på att rätt design och effektiv förvaltning av den byggda miljön kan bidra till att de faktiska brotten samt oron för att utsättas för brott minskar, dessutom kan det leda till förbättrad livskvalitet (Cozens et al., 2005). CPTED delas in i sex aspekter: **territorialitet, övervakning, åtkomstkontroll, image, aktivitetsprogramstöd och försvårande av brottsgenomförande.**

Territorialitet handlar om personers lagliga rätt att få eller inte få befinna sig på en viss plats. Detta kan handla om symboliska barriärer såsom skyltar men också faktiska barriärer såsom stängsel och hur den fysiska miljön tydligt visar på vad som är privata, semi-privata och offentliga ytor. Territorialitet styrs av den som har ansvar för att den sociala ordningen upprätthålls på platsen och handlar även om att se till att alla platser har ett tydligt definierat syfte samt att de vårdas och övervakas rutinmässigt.

Övervakning handlar om att den fysiska miljön har förmågan att främja naturlig social kontroll. Om potentiella gärningsmän kan känna av att de är övervakade så minskar risken att brott begås. De typer av övervakning som finns är *naturlig, formell* och *mekanisk*.

Naturlig övervakning innebär att rörelse i gatumiljön och befolkningstäthet är kopplade till hur enkelt eller svårt det är att begå brott. En naturlig bevakning uppstår då det är en tillräckligt stor andel människor för att en förövare inte ska våga begå brott. En kritisk nivå som kan länkas till brottslighet är en andel med ett lågt antal människor men som är tillräckligt stor för att kunna innehålla både offer och förövare. En annan kritisk nivå är när det är tillräckligt mycket människor för att mindre brott såsom ficktjuveri kan ske utan att någon märker det.

Formell övervakning är övervakning som utförs av exempelvis verksamhetsutövare, polisen eller ordningsvakter. tar upp exempel där brott mot butiker minskar om det är två personer som arbetar i stället för en. Flertalet exempel visar på att närvaron av ordningsvakter minskar risken för bankrån.

Mekanisk övervakning innefattar bevakning som sker antingen via kameror eller belysning. Studier visar på att kameraövervakning bidragit till att minska brott på

bland annat parkeringsplatser och i kollektivtrafiken. Vidare kan belysning ha en påverkan på brottslighet men att det har mer påverkan på den upplevda tryggheten och därmed lockar människor att vara ute på gatorna senare på kvällen. Vilket i sin tur bidrar med en ökad naturlig övervakning och därför också en minskning i antal brott som begås.

Åtkomstkontroll bygger på att minska eller ta bort möjligheterna för brott genom att neka tillgång till potentiella mål eller öka riskerna med att begå brott. Åtkomstkontroll kan kategoriseras som naturlig övervakning såsom förändring av gaturum exempelvis bredare gator eller mekanisk övervakning såsom lås och bultar.

Image och förvaltning handlar om att genom att upprätthålla en positiv image och att rutinmässigt förvalta den byggda miljön kan man säkerställa att den fysiska miljön är säker och trygg vilket sänder positiva signaler till allmänheten. Tomma lokaler kan tas över av kriminella och därför är det viktigt att ha en bra lokalförvaltning. Både för att driva bort kriminella och för att kunna erbjuda attraktiva lokaler som företag vill hyra, så inte dessa står tomma.

Aktivitetsprogramstöd involverar användningen av design och skyltning för att uppmuntra avsedda mönster. Exempelvis att ”osäkra” aktiviteter såsom pengatransaktioner, till exempel placering av bankomater, ska ske på ”säkra” platser med mycket människor i rörelse och god övervakning.

Försvårande av brotts genomförande bygger på att göra det svårare för en potentiell gärningsman att begå brott. Detta innefattar olika fysiska barriärer såsom stängsel, grindar, lås, elektroniska larm och säkerhetsvakter. En nackdel med denna aspekt kan vara att personer som befinner sig på andra sidan stängslet inte vågar lämna inhägnaden. Därigenom försvinner den naturliga sociala övervakningen som allmänheten bidrar med.

2.2 Eyes upon the street

Boken *“The Death and Life of American Cities: the failure of town planning”* är skriven av Jane Jacobs år 1965.

I boken förklarar Jacobs (1965) vad det är som avgör om en gata är trygg eller inte. Hon förklarar att en stadsgata ska vara utrustad för att hantera främlingar men ska också vara utrustad på ett sätt så att gatan i sig själv blir tryggare på grund av närvaron av främlingar. Detta avgörs utifrån tre aspekter:

- För det första måste det tydligt avgränsas vad som är offentligt och privat.
- För det andra måste det finnas ”ögon på gatan” som tillhör personer som rör sig genom eller befinner sig i gatuområdet.
- För det tredje behöver det vara ett kontinuerligt flöde av människor, både för att öka antalet ögon på gatan och för att locka människor som befinner sig i byggnader omkring gatan att titta ut. Ingen tycker om att blicka ut över en gata som är öde utan uppskattar en gata som är fylld av aktivitet.

För att uppfylla dessa aspekter så krävs det att människor faktiskt vill befinna sig på gatorna, har man ingen anledning att befinna sig på en gata så har man heller ingen

anledning att bevaka den (Jacobs, 1965). Fenomenet ger bäst resultat om människorna befinner sig på gatan för att dem trivs och vill vara där, på så sätt blir det en omedveten övervakning. För att uppnå denna trivsel och attraktivitet i ett gatuområde så behöver verksamheter och offentliga utrymmen finnas tillgängliga dag som natt. Detta ger invånare och besökare en anledning att röra sig på gatorna. Dessa verksamheter ska vara av varierande utbud för att skapa en blandning av människor. Vidare så säkerställer ”ögon på gatan” ett flöde av människor förbi platser som inte är attraktiva i sig, men som ändå befolkas på grund av att de leder till andra destinationer. Jacobs (1965) berättar att butiksägare bidrar till naturlig övervakning och brottsförebyggande åtgärder eftersom de vill att deras kunder ska känna sig nöjda och att fasaden av deras butiker ska hållas i ett bra skick. Går det att planera staden så att gatorna har en blandning av verksamheter så bidrar detta med att fler människor lockas dit och allt fler ögon bevakar gatan.

Slutligen så attraherar synen av människor fler människor, eftersom vi dras till där det händer någonting, vilket även detta bidrar till fler ”ögon på gatan”. Jacobs (1965) tar upp ett exempel om en del av gatan Broadway i New York där det finns ett stort köpcenter med parkbänkar placerade mitt emot, dessa bänkar är alltid fullsatta eftersom människor uppskattar att titta på aktiviteten som uppstår vid köpcentret. Lite längre upp på gatan så finns det ett universitetsområde som också har parkbänkar placerade mot sig, dessa är väldigt ofta tomma på grund av att den delen av universitetet är väldigt lugn och öde. Detta är ett tydligt exempel på att människor attraherar fler människor och för att undvika folktomma gator krävs det att det finns en blandning av verksamheter som lockar.

2.3 Does the visibility of greenery increase perceived safety in urban areas?

“Does the visibility of greenery increase perceived safety in urban areas? Evidence from the place pulse 1.0 dataset” är en vetenskaplig artikel skriven av Chuanrong Zhang, Li Xiaojiang, och Li Weidong.

I artikeln undersöker Zhang et al. (2015) kopplingen mellan vegetation och upplevd trygghet i stadsområden och menar att forskning redan talar för att ökad växtlighet i stadsområden ger estetiska, miljömässiga och psykiska fördelar i form av bättre hälsa för stadens invånare. I denna artikel diskuterar Zhang et al. (2015) på vilket sätt växtlighet påverkar den upplevda tryggheten i ett stadsområde.

Metoden som används i undersökningen baseras på datauppsättningen Place Pulse 1.0. Denna data samlades in genom att ett stort antal deltagare fick se bilder från Google Street View och sedan ranka dem utifrån hur de upplever tryggheten för varje bild. Resultatet visar på att växtlighet påverkar den upplevda tryggheten i stadsområden. De områden som visade på störst upplevd trygghet i förhållande till växtlighet var bostadsområden, offentliga platser, kommersiella byggnader och öppna markområden. Områden som inte visade på någon signifikant skillnad för upplevd trygghet i förhållande till växtlighet var industriområden. Vidare så visade undersökningen på att växtlighet som är över 2,5 meter har en positiv påverkan på den upplevda tryggheten medan växtlighet under 2,5 meter inte visar på någon större påverkan, med undantag för mark utanför flerkamradsbostäder och offentlig mark i

staden. Zhang et al. (2015) menar att denna studie ger värdefulla referensdata att studera vid utveckling av ett stadsområde.

2.4 Broken Windows

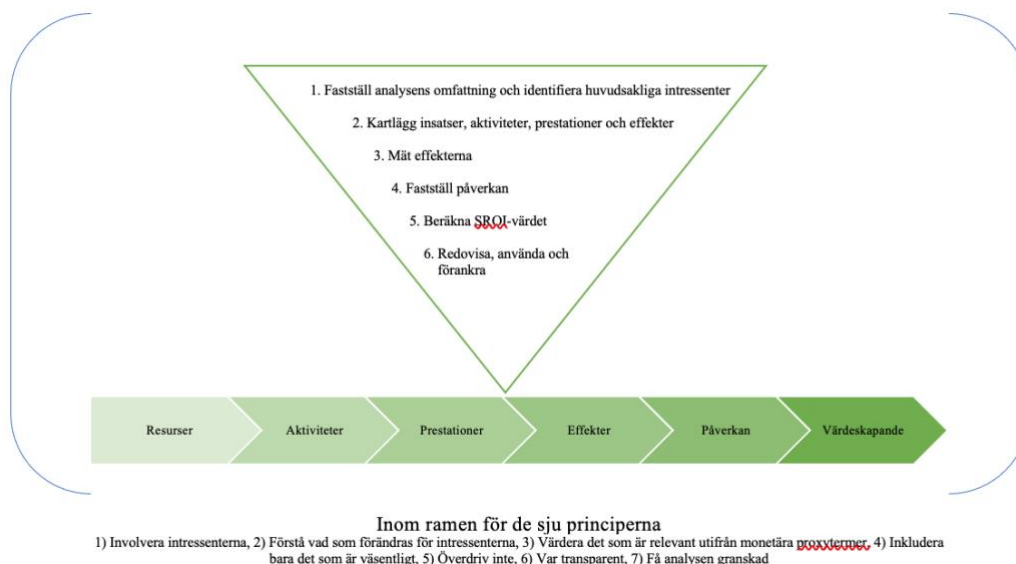
"Broken Windows: The police and neighborhood safety" är en artikel skriven av George Kelling och James Wilson år 1982.

Kelling & Wilson (1982) berättar att oordning och brott har oftast en korrelation, är ett fönster i en byggnad krossat och inte åtgärdas så kommer resten av alla fönster snart att vara sönderslagna. Ett trasigt fönster som inte lagas är en signal att ingen bryr sig och då spelar det ingen roll om fler fönster tas sönder. Ett liknande exempel tas upp i artikeln om en psykolog som testade broken-Windows teorin genom att lämna en bil obebakad som han slog sönder med en hammare i ett område som anses vara välvårdat där man visar respekt för människors ägodelar. Trots detta så dröjde det bara några timmar innan bilen vänts upp och ner och förstörts ytterligare. Detta exempel visar på att vandalism kan ske nästan vart som helst när man börjar sända signaler att "ingen bryr sig". I artikeln tas det även upp ett exempel om att ett övergivet hus snabbt blir vandaliserat så snart det börjar växa långt gräs, en ruta krossas och så vidare.

I områden där "ingen bryr sig" så tenderar invånarna att känna på sig att allvarligare brott kan börja ske (Kelling & Wilson, 1982). Detta leder till att invånare använder gatorna mer sällan, och när de befinner sig på gatorna håller de sig för sig själva och skyndar sig igenom. Ett sådant område är sårbart för att kriminaliteten tar över och det är mer troligt att kriminella handlingar sker här än platser där människor känner sig säkra och kan reglera allmänhetens beteende genom informell social kontroll.

2.5 Så mäts socialt hållbart värdeskapande

Gordon Hahn, Lena Hök och Erik Jannesson har tillsammans författat boken ”Så mäts socialt hållbart värdeskapande” som talar för hur konceptet *Social Return on Investment*, SROI, kan användas för att mäta socialt arbete. Detta görs med den så kallade *värdeskapandekedjan* som Hahn et al. (2016) förklarar som ryggraden i SROI konceptet. Vid användning av SROI ska analysen vara utformad efter de sju principerna och följa de sex stegen, vilket värdeskapandekedjan representerar.

Figur 2 Bild som visar att värdeskapandekedjan är utformad efter SROI:s sex steg och inom ramen för SROI:s sju principer. Figur av egen författare.

För att använda SROI behöver underlag för de sex stegen tillgodoses (Hahn et al., 2016). Dessa är:

1. Fastställ analysens omfattning och identifiera huvudsakliga intressenter
Först behöver omfattningen och berörda parter i analysen fastställas.

2. Kartlägg insatser, aktiviteter, prestationer och effekter
I andra steget ska de insatser (resurser) som respektive intressent bidrar med identifieras. Resurserna påvisar intressenternas bidrag till aktiviteterna, vilket slutligen resulterar i olika effekter.

3. Mät effekterna
Efter att effekterna har kartlagts kan de beräknas. Ett sätt att mäta effekter är via indikatorer.

4. Fastställ påverkan
Syftet med detta steg är att ta reda på hur stor del av varje effekt som beror på den analyserade aktiviteten.

5. Beräkna SROI-värdet
I femte steget beräknas SROI- värdet via monetära proxytermer. Värdet av effekterna relaterar till värdet av insatserna.

6. Redovisa, använda och förankra

I detta steg ska analysen sammanställas för att kvalitetsgranskas. Sedan ska analysen redovisas för berörda parter och därefter ska den förankras i organisationen.

Innan, under och efter en SROI- analys är det viktigt att arbetet följer konceptets sju principer som har till syfte vägleda arbetet och säkerställa trovärdigheten (Hahn et al., 2016). Dessa principer är att: involvera intressenterna, förstå vad som förändras för intressenterna, värdera det som är relevant utifrån monetära proxytermer, inkludera bara det som är väsentligt, överdriv inte, var transparent och få analysen granskad.

Värdeskapandekedjan är framtagen för att sammanfoga SROI:s sex steg och sju principer (Hahn et al., 2016). Kedjan består av följande:

Figur 3 Visar värdeskapandekedjan. Figur av egen författare.

Resurser är de pengar, den tid och de subventionerade varor och tjänster som krävs för att realisera aktiviteterna. Resurser kan vara direkta och indirekta. Direkta resurser är pengar, tid och subventionerade varor och tjänster. Indirekta resurser består av sådant som individer eller organisationer kan bidra med.

Aktiviteter är det som ska bidra till att värde skapas, och utgör det som ska analyseras.

Prestationer utgör kvantitativa konsekvenser av aktiviteter. Det vill säga mätdata i form av siffror och värden. Författarna menar att det är i effekter som värde uppstår och för att få en effekt behöver man kunna konstatera förändring, vilket är svårt med kvantitativdata. Däremot är prestationer enkla och kostnadseffektiva att mäta.

Effekter utgör en förändring som en konsekvens av aktiviteterna och måste ha ett värde i sig för intressenten. För att fånga effekter kan olika indikatorer användas, dessa är: objektiva indikatorer, subjektiva indikatorer och direkta mätningar.

Påverkan anger den del av effekter som beror på den aktuella aktiviteten. Den del som beror på annat ska räknas bort för att få fram den totala påverkan som effekten har.

Värdeskapande avser värdet av varje enskild effekt samt det totala värdeskapandet som aktiviteten medfört.

2.6 Botryggt2030

”Botryggt2030” är en handbok för planering och förvaltning av trygga och säkra livsmiljöer skriven för stiftelsen Tryggare Sverige av Cornelis Uittenbogaard år 2020.

I boken beskriver Uittenbogaard (2020) riktlinjer, rutiner och konkreta checklistor för att underlätta för både beställare och utförare inom bygg- och fastighetsbranschen. Checklistorna baseras på de fyra planeringsskeden som är bestämda i Plan och Bygglagen. Allt från översiktsplanering till bygglovsskedet samt etablering och förvaltning efter planeringsprocessen.

Utgångspunkterna i Botryggt2030 har sammanfattats i en modell som består av nio huvudaspekter vilket grundar sig i att skapa säkra, trygga och attraktiva platser för alla (Uittenbogaard, 2020). Dessa är gestaltning, mix av funktioner, tydlighet, social kontroll, belysning, skalskydd, förvaltning och information.

Figur 4 Bild på de nio huvudaspekter baserat på utgångspunkterna i Botryggt2030. (Uittenbogaard, 2020).

Det som påverkar människors upplevelse av trygghet är rädslan eller oron att utsättas för brott och ordningsstörningar (Uittenbogaard, 2020). Boken särskiljer på brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete där brottsförebyggande arbete bidrar till att öka säkerheten och trygghetsskapande arbete bidrar till att öka tryggheten. Detta kan få till följd att även om risken att faktiskt utsättas för brott inte är speciellt stor så känner vissa individer i vissa miljöer sig ändå otrygga.

”Känslan är viktig men den är subjektiv och inte direkt kopplad till den faktiska risken att drabbas av brott. Oavsett om man kan bevisa den subjektiva otryggheten eller inte så är otryggheten verklig för den enskilde och kräver därför åtgärder. Den fysiska miljön måste därför vara utformad så att både säkerhet och trygghet uppnås”.

s. 18

Uittenbogaard (2020) tar upp två typer av brottsprevention, dessa är:

Social prevention vilket innefattar att det som är avgörande för att en individ ska ges möjligheter till ett bra liv kan påverkas av tidiga insatser. I sin tur kan detta leda till att benägenheten att begå brott minskar hos individen.

Situationell brottsprevention går ut på att genom utformning och förvaltning av den fysiska miljön kan man minska sannolikheten för att brott ska begås. Situationell

brottsprevention innefattar att brott är ett resultat av en ömsesidig påverkan mellan tillfälligheter som finns för att begå brott och en motiverad förövare. Därför kan risken att brott begås minskas genom att se till att brotten blir mindre lönsamma, kräver högre risker och är svårare att genomföra. Exempel på detta kan vara lås, larm, kameror och DNA-märkning. Det kan även vara att öka den formella och informella sociala kontrollen, genom åtgärder i den fysiska miljön eller genom att använda sig av polisen och ordningsvakter. Botryggt2030 syftar till att implementera situationell brottsprevention i stadsbyggandet genom att “*Bygga bort brott och bygga in trygghet*”.

I boken presenterar Uittenbogaard (2020) även exempel på grundläggande teoriperspektiv som används vid situationell brottsprevention. Dessa är:

- *Rationalitet*
- *Rutinaktiviteter*
- *Territorialitet*
- *Prospect-Refuge-Escape*
- *Broken Windows*
- *Placemaking*

Teoriperspektiven har resulterat i en sammanställning av olika utgångspunkter som presenteras i tabellen nedan.

Tabell 1 Teoretiska utgångspunkter i BoTryggt2030 för att minska livskvalitetsbrotten och öka tryggheten. (Uittenbogaard, 2020).

Bygga bort brott – Situationell brottsprevention	Bygga in trygghet – Situationella trygghetsåtgärder
Försvåra genomförandet av brott Säkra dörrlås, tillträdeskontroll, starka konstruktioner och material	Skapa överblickbarhet Eliminera nischer och skymmande buskar, raka och breda gångtunnlar, kunna se parkering från fönstret och skapa tillräcklig belysning
Göra att brott lättare upptäcks Larm, övervakning, placering av känsliga objekt under uppsikt och belysning	Förbättra orienterbarheten Genom överblick mellan olika rum, tydlig planstruktur, logiska namn på gator och genom igenkänningspunkter och landmärken
Göra brott mindre lönsamt Märkning av egendom, snabb borttagning av klotter	Ge förutsättningar för befolkade offentliga rum med blandad befolkning Blandning av verksamheter, hög närvaro och begränsat antal gångvägar som går intill husen
Försvåra bortförklaringar Skyltar om förbud, tillgång till papperskorgar, etiska regler för uppträdet	Ge förutsättningar för naturlig kontroll Genom att bygga in olika former av skydd, genom bra överskådlighet och flyktvägar

<p>Ta bort provokativa situationer Eliminera krogköer och integrera säkerhetsåtgärder genom diskret utformning</p>	<p>Skapa en god social miljö Genom god förvaltning, möjligheter till spontana möten, "goda grannar", bra kommunikationskanaler och trivsamt offentligt miljö</p>
---	---

Uittenbogaard (2020) baserar nedanstående tabell på flertalet observationsstudier som visar på att rumsliga aspekter och andra fysiska faktorer har en påverkan på människans känsla av säkerhet och trygghet.

Tabell 2 Praktiska utgångspunkter i BoTryggt2030 för att motverka otrygghet och främja trygghet (Uittenbogaard, 2020).

Otrygghet i relation till den fysiska miljön:	Trygghet i relation till den fysiska miljön:
<ul style="list-style-type: none"> • Okända rum och personer 	<ul style="list-style-type: none"> • Orienterbarhet, identitet och förutsägbarhet
<ul style="list-style-type: none"> • Tomhet och utsatthet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillbakadragande och skydd, mänsklig skala
<ul style="list-style-type: none"> • Trängsel 	<ul style="list-style-type: none"> • Flyktvägar, tydlighet
<ul style="list-style-type: none"> • Mörker 	<ul style="list-style-type: none"> • Överskådlighet, överblickbarhet
<ul style="list-style-type: none"> • Instängdhet 	<ul style="list-style-type: none"> • Gestaltning och utformning
<ul style="list-style-type: none"> • Avskilda rum 	<ul style="list-style-type: none"> • Naturlig kontroll
<ul style="list-style-type: none"> • Skadegörelse och oreda 	<ul style="list-style-type: none"> • Materialval och förvaltning
<ul style="list-style-type: none"> • En plats som domineras av en grupp 	<ul style="list-style-type: none"> • Formell kontroll, blandade aktiviteter och en mix av olika människor

3 Metod

Nedan presenteras hur undersökningen gick till och vilka tillvägagångssätt som använts, slutligen presenteras en kvalitetssäkring för att kunna bedöma undersökningens kvalitet. Undersökningen föranleddes med en litteraturstudie.

3.1 Undersökningsdesign

Examensarbetets undersökningsdesign innefattade en fallstudie av Vasakronans hyresgäster i Fredstan och Fredstans besökares uppfattning av den upplevda tryggheten i området. Som en förberedelse för fallstudien samlades underlag in i form av en explorativ förstudie. Fallstudiedesign passar väl in med denna undersökning som har behandlat både kvantitativa och kvalitativa värden (Bryman & Bell, 2017).

3.2 Flermetodsforskning

Eftersom examensarbetet undersöker individers känslor och upplevelser så lämpar sig en kvalitativ undersökningsstrategi väl (Bryman & Bell, 2017). Däremot krävdes också värden som kan sammanställas i diagram och tabeller och ge en mer generaliserad uppfattning, därmed lämpar sig även en kvantitativ undersökningsstrategi väl. Undersökningen klassas således som flermetodsforskning. Den typ av flermetodsforskning som ansågs bäst lämpad för undersökningen var en *integrerad design* vilket i detta fall baseras på att den kvalitativa forskningen ska styrka den kvantitativa och tvärt om, där insamlingen av data har skett sekventiellt (Bryman & Bell, 2017). Valda undersökningsmetoder var intervjuer i förstudien och enkätundersökningar i fallstudien.

3.3 Explorativ förstudie

För att inleda arbetet genomfördes en förstudie bestående av semi- och ostrukturerade intervjuer med sakkunniga. Förstudien var av en explorativ ansats eftersom intervjuerna blev mer av ett samtal där allt som sades skrevs ner och sedan transkriberades ordagrant. Målet med förstudien var att få fram en lägesbild av Fredstan samt vilka trygghetsåtgärder som vidtagits där. Detta för att få fram information att basera enkätundersökningar riktad till Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökare på. Förstudien genomfördes även för att lokalisera målgruppen och få kännedom om de bästa tillfällena och strategierna för att utföra enkätundersökningen. Förstudien har haft till syfte att få fram en lägesbild av området, få fram underlag att basera enkätfrågorna på och ta reda på behovet av att mäta upplevd trygghet.

3.3.1 Urval förstudie

De sakkunniga som intervjuats i förstudien är främst kontakter som Vasakronan har bidragit med. Vidare har kontaktuppgifter tagits fram via sökningar på internet. Sammanlagt intervjuades tre personer i förstudien som ansågs kunna bidra med det underlag som behövdes för att påbörja fallstudien, dessa redovisas i tabell 3.

Tabell 3 Visar de aktörer som ingick i urvalet. Tabell av egen författare.

Yrkesroll	Företag	Resurs	Benämning i examensarbetet
Processledare Purple Flag	Innerstaden Göteborg	Vidtagna åtgärder, lägesbild, handlingsplan Purple Flag.	A
Kommunpolis Göteborg city	Polisen	Brottsstatistik, lägesbild.	B
Hållbarhetschef	Vasakronan	Sociala frågor, tidigare undersökningar med mera.	C

3.3.2 Intervjuer

Intervjuerna i förstudien har varit både semistrukturerade och ostrukturerade, se intervjuunderlag i bilaga 1, 2 och 3. Intervjuerna med respondent A och B, har varit semistrukturerade där liknande intervjumall har använts. Vid intervju med respondent C utfördes en mer ostrukturerad intervju där syftet var att få fram hur de arbetat med hållbarhetsfrågor inom den egna organisationen samt för att få fram underlag för lämpliga metoder för att mäta upplevd trygghet.

3.4 Fallstudie

Fallstudien undersöker hur Vasakronans hyresgäster samt Fredstans besökare upplever tryggheten i Fredstan. Denna bestod av två kvantitativa enkätundersökningar med kvalitativa inslag, en riktad till Vasakronans hyresgäster i Fredstan och en riktad till besökare i Fredstan. Resultatet förväntades visa på respondenternas uppfattning av tryggheten i Fredstan, deras behov samt lägga grund för hur ett potentiellt mätverktyg skulle kunna utformas.

3.4.1 Urval fallstudie

Urvalet baserades på rekommendationer från förstudien. Ett urval med hyresgäster från varierande verksamheter och en homogen geografisk spridning i Fredstan har eftersträvat. För att vara inom tidsramen så gjordes även ett urval att enbart involvera hyresgäster vid markplan. Detta eftersom deras lokaler är i direkt kontakt med gatumiljön, samt eftersom det var lättare att besöka dessa och lämna pappersenkäterna. Vidare var tidpunkten då dessa tillfrågades avgörande för att lyckas samla in så många svar som möjligt, vilket begränsades till vardagar under förmiddagen strax efter att butikerna öppnat då det ansågs vara lugnare och mindre att göra. För besökare så gjordes ett urval baserat på att respondenterna skulle bo i Göteborg med omnejd och känna till Fredstan.

3.4.2 Enkätundersökning hyresgäster

Med förstudien som underlag arbetades en enkätundersökning för hyresgäster fram som givit kvantitativa värden. Vidare så innehöll enkäten även fritextsvar för att ge

den en mer kvalitativ ansats. Enkäten skrevs ut i pappersformat och delades ut till hyresgästerna för att fyllas i och sedan hämtas upp vid ett senare tillfälle. Detta efter diskussion med Vasakronan om att det förmodligen var bästa strategin för att nå ut till flest respondenter. Majoriteten av enkäter som erhålls idag är digitala och att i stället välja pappersformat ansågs kunna motivera fler till att svara. Vidare anses en pappersenkät enklare att diskutera med kollegor.

Första delen av enkäten riktad till hyresgäster tog reda på ålder, kön samt vilken verksamhet respondenterna arbetar inom och hur ofta dem arbetar där, samt hur länge dem arbetat där. Detta för att kunna jämföra och dra slutsatser mellan respondenterna. Nästa del undersökte en allmän känsla av otrygghet i och omkring sin arbetsplats följt av en tredje del som utredde hur respondenterna upplever hur olika åtgärder har bidragit till att öka tryggheten. Enkätens sista del utredde hur respondenterna upplever tryggheten på gatorna i Fredstan vid olika tider på dygnet. Detta genom att respondenterna fick se bilder på olika gator och därefter uppge hur tryggt de upplevde respektive gata under olika tider. Genom hela enkäten har det efter varje avsnitt kommit en eller flera frågor med fritextfält för att ge respondenten möjlighet att utveckla tidigare svar och därigenom fånga upp specifika attityder eller upplevelser. Dessa fritextfält gav den kvantitativa undersökningen även en kvalitativ ansats. Hela enkäten riktad till hyresgäster finnes som bilaga 4.

3.4.3 Enkätundersökning besökare

En enkätundersökning riktad till Fredstans besökare arbetades också fram. Denna utgick från liknande mall som den för hyresgäster men med vissa skilda frågor. En avsevärd skillnad är att denna enkät skickades ut till allmänheten via olika sociala kanaler och delades inte ut fysiskt. Detta för att bidra med en ökad svarsfrekvens.

Första delen av enkäten riktad till besökare undersökte om respondenten bor i Göteborg med omnejd samt hur ofta denne befinner sig i Fredstan. Detta för att kunna styra ett urval åt personer som ofta befinner sig i området och därför kan anses ha en tydligare och mer nyanserad bild över hur denne upplever området. Här var det även intressant att ta reda på hur stor andel av respondenterna som känner till Fredstan sedan tidigare, eftersom det under förstudien framkom att det varit svårt att marknadsföra området. Andra delen undersökte respondenternas kön och ålder för att kunna jämföra och dra slutsatser mellan respondenterna. I enkätens tredje del undersöktes hur oroliga respondenterna är att utsättas för brott i området samt hur dem upplever att olika åtgärder i gatuområdet har bidragit till att öka tryggheten. Enkätens sista del utredde hur respondenterna upplever tryggheten på gatorna i Fredstan vid olika tider på dygnet, och följde samma mall som enkäten riktad till hyresgäster. Även i denna enkät så har det använts frågor med fritext. Hela enkäten riktad till besökare finnes som bilaga 5.

3.5 Metoddiskussion

Ett objektiva förhållningssätt har varit av vikt genom hela undersökningens gång, speciellt i ett ämne som detta där skribenternas egna upplevelser och uppfattningar kan påverka hur intervju- eller enkätfrågor formuleras. På samma sätt kan aktörers åsikter eller strävan efter ett visst resultat också påverka formulering av frågor. Alla personer som intervjuats i förstudien har redan en bild av att området är väldigt tryggt. Vasakronan kan anses erhålla ett ekonomiskt intresse om området upplevs som mer

tryggt. Därmed har det varit av vikt att ha ett opartiskt synsätt genom hela arbetets gång.

Utgångspunkten har varit att hjälpa Vasakronan genom att undersöka den upplevda tryggheten i gatuområdet omkring deras fastigheter i Fredstan samt få fram underlag för att mäta effektiviteten av åtgärder. Under intervjuerna i förstudien så ställdes individuellt anpassade frågor beroende på vem som intervjuades. Transkriberingen av dessa har gjorts ordagrant för att få fram konkreta citat av respondenternas tankar och idéer, som sedan fick lägga grund för enkätundersökningarna. Hyresgäster och besökares upplevelser har varit avgörande för att få fram ett resultat. För att detta ska ske har frågorna behövt vara objektivt ställda för att inte påverka respondenten till ett visst svar. Vidare har det även varit viktigt att ställa frågor som är enkla att förstå, som i största möjliga mån tolkas på samma sätt av alla respondenter och bidrar med de svar som eftersträvas.

För att kunna nå ett så tillförlitligt och konsekvent resultat som möjligt krävs det att datainsamlingen upprepas flera gånger och kan utföras i större utsträckning. Vidare så krävs det vid mätning av effektivitet, att tillgång till nollmätningar eller föredata finns för att sedan jämföra framtagna efter-data med. I examensarbetet fanns inte tiden för att utföra en mer storskalig forskning, inte heller för att få fram nollmätningar eller före-data. Därmed är detta en möjlig felkälla där en mer storskalig undersökning kan ha visat på ett annat resultat. Om tiden funnits att intervjua även besökare och hyresgäster så hade fler attityder, känslor och egna upplevelser kunnat fångas upp. Därigenom hade det förmodligen varit möjligt att upptäcka ytterligare samband och mönster.

Pappersenkäterna gav hyresgäster möjligheten att svara vid ett senare tillfälle. Däremot var det många som tappade bort, eller inte fyllde i dem för att det kändes mer omständligt. Vidare tog det betydligt längre tid att samla in alla enkäter och sedan sammanställa dem digitalt, jämfört med att i stället skicka ut digitala enkäter. Enkätundersökningen för besökare var digital och krävde inte lika mycket tid att sammanställa. I samband med att enkäterna delades ut och samlades in så uppstod det diskussioner med respondenter som aldrig dokumenterades. Ett annat utfall hade troligtvis uppstått vid en fysisk observation där allt respondenten sa i samband med undersökningen skulle ha dokumenterats. Däremot hade det varit svårare att uppnå samma svarsfrekvens eftersom en sådan observation av varje respondent kräver mycket mer tid.

3.6 Kvalitetssäkring

För att kunna bedöma ett forskningsarbets kvalitet så används tre viktiga kriterier, dessa är reliabilitet, replikerbarhet och validitet (Bryman & Bell, 2017). Reliabilitet innebär att resultatet ska bli detsamma om undersökningen skulle genomföras igen. Eftersom undersökningen utfördes via enkätundersökningar så bör resultatet bli detsamma eftersom exakt samma frågor kommer att ställas varje gång. Även förstudien bedöms ha bra reliabilitet eftersom intervjuerna har transkriberats ordagrant.

Replikerbarhet handlar om att en undersökning ska vara möjlig för andra att upprepa (Bryman & Bell, 2017). Enkätundersökningarna bedöms vara replikerbara, däremot

kan resultatet skilja sig något eftersom svaren baseras på individers upplevelser. Vidare så är urvalsgruppen riktad till Vasakronans hyresgäster och innefattar inte hela området. Enkätundersökningen riktad till besökare skickades ut till allmänheten via sociala kanaler. Detta bidrog med en relativt liten svarsfrekvens i förhållande till Fredstans stora mängd besökare. Enkätundersökningen riktad till besökare anses därför ge olika utfall beroende på hur många man når ut till. Eftersom intervjuerna i förstudien har transkriberats ordagrant till största del. Däremot har en del underlag erhållits från kontakter på Vasakronan eller i Purple Flag-projektet, exempelvis en Excel lista över alla deras hyresgäster, en handlingsplan för projektet i Fredstan med kontaktuppgifter till samtliga aktörer med mera. Dessa uppgifter är konfidentiella och kan därför inte delas med andra.

Validitet innebär en bedömning om undersökningen faktiskt mäter det den påstår sig mäta, alltså om slutsatserna hänger ihop eller inte (Bryman & Bell, 2017). Enkätundersökningarna syftade till att generera slutsatser om den upplevda tryggheten i gatumiljön i området Fredstan. Då frågor ställts om vad som får respondenten att känna sig trygg i gatumiljö samt hur denne upplever tryggheten på olika gator olika tider på dygnet så anses undersökningen ge svar på detta. Vidare så togs frågorna fram baserat på underlag från förstudien samt forskning i frågan, exempelvis så visade resultatet på samband som kan stödjas med forskning samt redan vidtagna åtgärder. Gällande extern validitet så innefattar inte urvalet hela Fredstan och inte heller alla hyresgäster, det har inte heller gjorts tidigare forskning på just det området som det går att stödja resultatet på. Därför kan det anses att det krävs ytterligare forskning på hela området för att öka den externa validiteten.

4. Resultat

Nedan presenteras resultatet av den explorativa förstudien och fallstudien.

4.1 Explorativ förstudie: Resultat av intervjuer

I detta avsnitt presenteras förstudien som utfördes genom intervjuer med tre aktörer som har olika intressen i Fredstan, men samma målbild, *en mer inbjudande stadsdel*. Förstudien har resulterat i en lägesbild av Fredstan som har visat sig vara viktig under arbetets gång. Baserat på svaren kunde två målgrupper för fallstudien arbetas fram. Vidare framkom det att samtliga aktörer stöter på utmaningar vid effektutvärdering av deras trygghetsarbete vilket främst berodde på avsaknad av lämpliga strategier. Nedan presenteras resultatet av intervjuerna.

4.1.1 Respondenten

Första intervjun var med processledare för Purple Flag-projektet som arbetar på Innerstaden Göteborg, en icke-vinstdrivande medlemsorganisation som finansieras av sina 550 medlemmar. Det huvudsakliga arbetet är att marknadsföra, utveckla och bevaka områdets intressen. Innerstaden Göteborg är drivande i Purple Flag-arbetet.

”Det mest grundläggande som alltid måste finnas där är trygghet och säkerhet. För du kan ju inte vidareutveckla en plats om du inte har grunden av att den är trygg och säker.”

– Respondent A

Andra intervjun genomfördes med en kommunpolis i polisområdet city i storgöteborg vilket utgör områdena Nordstan, Brunnsparken, Fredstan, Gustav Adolfs torg, Västra Nordstan, Drottningtorget och Centralstationen. Respondenten driver Polismyndighetens brottsförebyggande arbete och håller kontakt med näringslivet och andra myndigheter.

”Jag ska försöka hitta lägesbilder ifrån övriga aktörer och få in det i vår myndighet.”

– Respondent B

Tredje intervjun var med hållbarhetschefen på Vasakronan som bidrog med information gällande hur Vasakronan arbetar med hållbarhets- och trygghetsfrågor. Det diskuterades vad som är viktigt i deras organisation, om de har kunnat mäta upplevd trygghet samt om de anser att det finns tillräckligt med resurser för att ta sig an frågor gällande upplevd trygghet.

4.1.2 Lägesbild av Fredstan

Samtliga tre respondenter anser att Fredstan är ett tryggt område. Respondent A nämner problematiken med att få personer i ett område kan upplevas otryggt. Samtidigt kan för många personer upplevas störande. Respondent B visade brottsstatistik som talar för att brotten har minskat i området (figur 5) och respondent C belyser svårigheterna till följd av att Fredstan är en allmän plats, och att fastighetsägare därmed inte kan ta lika många beslut kring området som med ett privat

område. Däremot är alla respondenter överens om att allmänheten nödvändigtvis inte upplever området som tryggt.

”När en plats är tom så kan den uppfattas som otrygg. Om man är två personer på en gata så kan en vara brottsoffer och en gärningsman. Är man tre personer så ökar tryggheten för att då har du ett vittne. Är du helt själv så har du ju ingen.”

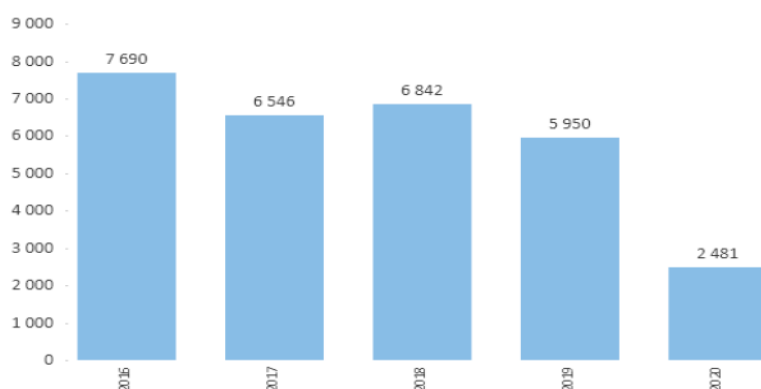
– Respondent A

”Droghandel i Nordstan är i princip en konsekvens av cityläget, samtidigt som det är en allmän plats, vi kan inte hindra folk från att vara där. Det är inte på grund av vilka dessa människor är utan på grund av det dem håller på med.”

– Respondent B

”Det som inte är anmält kan vi inte jobba mot. Men jag skulle tro att de som anmäler brott är hyfsat konstant. Sen kan det vara byråkratiskt, det kostar att anmäla brott, tar tid. Ju mer vi i polisen kan förenkla anmälningarna ju mer vi kan få in. Stöldbrott, ex av cyklar och mobiltelefoner vill man ha tillbaka så då anmäler man. Så denna typ av brott måste ha ökat.”

- Respondent C

Figur 5 Visar statistik över anmälda brott 2016–2020. (Kommunpolis Göteborg city, personlig kommunikation, 1 mars, 2022).

Respondent B kommenterar att det svåra med brottsanmälningar är att det alltid finns ett mörkertal. Däremot menar han att de som inte anmälde brott år 2016 anmälde inte heller brott år 2019.

4.1.3 Samband faktisk och upplevd trygghet

Under samtliga intervjuer påpekades att den faktiska tryggheten som fås av brottsstatistik, är relativt låg men att människor ändå upplever Fredstan som otryggt. Detta kan enligt respondenterna bero på att Fredstan ska ha erhållit ett speciellt rykte eller mediabild som avskräcker många från området. Respondent B tycker att nyhetsreportage ofta skapar en negativ inställning till Fredstan. Respondent B nämner även att det en gång i tiden varit otryggt och att många har fastnat i den gamla hävden. Respondent C nämner att ett negativt rykte kan leda till affärsmässiga konsekvenser i form av färre besökare och verksamheter som inte vill etablera sig. Om detta har hänt

eller om det är en farhåga framkom inte. Respondent A belyser vikten av att genomföra undersökningar och inte blunda för negativa resultat. Respondenterna enades om att en negativ bild är mycket svår att arbeta bort. Nedan presenteras vissa frågor som ställts kopplat till sambandet.

Varför tror du folk känner sig otrygga?

” En sak är mediabilden, helt klart! Jag tror att det är den här bilden man måste arbeta mer med, hur det faktiskt är. Där får man heller inte vara rädd för att i en sådan här undersökning få fram ett resultat som är ganska negativt. För dem som arbetar med platsen vet ju att det inte är otryggt och så säger alla besökare att dem känner sig otrygga. Då måste man inse att man måste ta hand om den frågan. Jag tycker att det är jätteviktigt att man mäter och undersöker och inte blundar.”

– Respondent A

Vi ser att brott minskar men vi har en uppfattning av att många upplever city som otryggt fortfarande. Varför tror du att det är så?

”Jag tror att det är en gammal hävd, att man har med sig det sen länge. Sen med nyheter, jag tror en brotts handling var i GP 25 gånger om ett enda brott. Det stod 25 gånger då med olika förklaringar ”då var han gripen, då var han häktad, då börjar utredningen etc...” Det spär ju på, man läser många grejer som egentligen bara är en handling.”

– Respondent B

4.1.4 Vidtagna trygghetsåtgärder

Denna del av intervjuerna hade till syfte att få fram vidtagna åtgärder för att kunna utvärdera dessa. Vissa vidtagna åtgärder som nämnts i intervjuerna utvärderades i fallstudien och har givit intressanta resultat. Samtliga respondenter menar att samarbete är viktigt vid alla åtgärder. Respondent B nämner att polisen, förutom att delta vid de flesta åtgärder och projekt, även arbetar med en arbetsmodell som heter ”trygg i” tillsammans med Göteborgs stad. Den tillämpas i ett valt område och har till syfte att skapa en lägesbild genom samarbete med alla verksamma i området, för att därefter kunna ta fram en åtgärdsplan. Vidare berättar respondent B att mycket av trygghetsarbetet består av att lära känna och förstå de verksamma aktörerna i ett projekt, och ger ett exempel på en åtgärd som hade till syfte att öka samarbetet mellan socialtjänstens fältarbetare och ordningsvakter. Detta gjordes via informationsmöten med båda parter där de fick bygga kontakt och skapa förståelse för varandras arbetsuppgifter. Respondent B menar att detta varit viktigt för att på ett effektivt sätt kunna arbeta för trygghet tillsammans. Dessutom har en lokal, så kallad ”POP IN ungdom” vid Gustav Adolfs torg upprättats via kommunen och drivs av skyddsvärnet, fryshuset samt andra frivilligorganisationer. Dit kan fältarbetare och ordningsvakter hänvisa ungdomar som hänger i centrala Göteborg till för att få hjälp och vägledning med olika sorters bekymmer. Vidare har stadsbyggnadskontoret sökt om fler LOV3 områden vilket tillåter ordningsvakter att avvisa personer från ett givet område. Tidigare har ett LOV3 område varit Nordstan, vilket har medfört att flera som avvisats därifrån i stället hänger i Fredstan och andra stadsdelar runt Nordstan. I dagsläget har även Fredstan ingått som ett LOV3 område och därmed kan personer avvisas längre bort.

Respondent A förklarar att arbetssättet Purple Flag består av fem fokusområden: Säkerhet och trygghet, Tillgänglighet, Utbud, Plats och Gemensam policy. Fokusområdena utgörs av åtgärder och tas fram genom kvällsvandringar med alla verksamma aktörer som undersöker hur platsen upplevs under kvällstid och vad som behöver tillföras eller utvecklas. Arbetet påbörjades 2018 i Göteborg med en handlingsplan bestående av åtgärder som: hålla området rent och snyggt, bygga om entréer för att få bort häng, utökad belysning, frekvent städning, kamerabevakning, ordningsvakter som patrullerar varje dag och bra samarbete med polisen. Vidare har Purple Flag breddats till att även innefatta åtgärder dagtid eftersom ett sådant behov finns, vilket är något som respondent A ser positivt på. Slutligen berättar respondent A att det idag arbetas aktivt med att fylla ytor och tomma lokaler med kulturaktörer under kvällstid, som till exempel dansskolor för att öka rörelsen i området.

” Mellan 21–00 så finns det ingenting, men jättemycket ytor.”

- Respondent A

4.1.5 Mäta upplevd trygghet och behov av resurser

Respondenterna tillfrågades om de använder sig av något mätverktyg eller några metoder för att utvärdera genomfört trygghetsarbete. Av intervjuerna framkom en avsaknad av detta hos samtliga respondenter. Dessutom tillfrågades respondenterna om de resurser som behövts vid trygghetsarbete. Respondent C nämner att det är något som de har funderat på men inte riktigt hittat något passande. I dagsläget räknar Vasakronan antalet utförda åtgärder för att kunna rapportera arbetet på något sätt. Ambitionen att göra något visar att det är en fråga som organisationen värdesätter, menar respondent C.

Respondent B berättar att datainsamling och riktade insatser är de största resurserna från Polismyndigheten, men att de idag inte har något verktyg för att utvärdera detta. Respondent B ger ett exempel om narkotika.

”Kan man jobba mot narkotika så får man ner all den andra brottsstatistiken. Man kan ju påverka brottsstatistiken här om man skulle vilja för att det ser bra ut, eftersom det är ingen annan som kan göra en anmälan om narkotikabrott än polisen. Så ju mer vi jobbar med narkotika, desto mer stiger anmälningarna, men då kanske det sjunker på något annat brott. Men det är ju bara polisen som kan göra det och ingen ordningsvakt, så ju mer vi jobbar med det och ju bättre vi blir på det desto mindre sker de andra brotten egentligen.”

- Respondent B

Respondent A anser att avsaknaden av ett mätverktyg är en utmaning som de i dagsläget diskuterar lösningar för. Det finns för lite statistik att luta tillbaka på, vilket är något som även pandemin har påverkat.

4.1.6 Samverkan

Respondenterna tillfrågades om hur de anser att samverkan mellan olika aktörer har fungerat. Samverkan är viktigt eftersom alla har synpunkter på varandra innan man träffas. Respondent B bedömer att samverkan varit jättebra och att de i dagsläget arbetar för att få en samverkanslokal vilket beskrivs som en neutral plats där alla som jobbar i stan kan komma in till, ha möten i eller bara träffas och skapa kontakt. Detta finns i Stockholm och heter ”Projekt Klara”.

”Jag tror detta hade utvecklat samverkan ännu mer, just att det är en neutral lokal.”

– Respondent B

Respondent A beskriver samverkan av Purple flag och nämner att alla medverkande är positiva och får en inblick i varandras verksamheter, vilket är bra för att byta erfarenheter och kunskap samt få förståelse för varandra och bygga nya kontaktvägar. Detta är något som verka uppskattas mellan fastighetsägare.

”I Fredstan så har Vasakronan, Hufvudstaden och Balder ett jättebra samarbete där de har tagit fram Fredstan-konceptet. De har gjort en gemensam hemsida, gemensam beskrivning av verksamheter. Där de gemensamt finansierar belysning de hänger upp, blomkrukor, evenemang. Där har de ju ett jättenära samarbete just vid utvecklingen av det området.”

– Respondent A

4.2 Fallstudie: Resultat av enkät till hyresgäster

I detta avsnitt presenteras resultaten från fallstudien som genomfördes med enkäter till Vasakronans hyresgäster vilket är personal i butiker, restauranger och andra verksamheter som hyr lokal av Vasakronan i Fredstan, och är därmed en hyresgäst till Vasakronan. Avsnittet är uppdelat enligt de avsnitten som enkäten följde. Enkäten resulterade i 42 svar.

4.2.1 Hyresgästen

Av alla respondenter är 69% kvinnor och 26,2 % män, resten har angett att de definierar sig som annat eller inte vill uppge. Hälften av respondenterna befinner sig mellan 25–34 år. Två andra stora åldersgrupper är 18–24 och 35–44 år, ingen är yngre än 18 eller äldre än 65 år. Vidare så arbetar 76,2 % av respondenterna i butik och 16,7% i restaurang, resterande har angett att de arbetar inom kontor eller övrigt. De flesta arbetar både vardagar och helger, dagtid och kvällstid. Tre hyresgäster arbetar även nattid. Majoriteten av respondenterna har arbetat mer än ett år vilket talar för att dem har spenderat mycket tid i området.

4.2.2 Upplevd trygghet vid arbetsplatsen

Även om den fysiska brottsligheten har minskat så kan den upplevda tryggheten kvarstå (Uittenbogaard, 2020). Nedan presenteras frågor som hyresgästerna fick besvara gällande sina upplevelser kring trygghet vid sin arbetsplats.

Tabell 4 Visar två frågor som ställts till hyresgästerna och deras respektive utfall gällande brott i eller omkring arbetsplatsen. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet med frågorna var att samla information om specifika händelser för att sedan se om ett samband finns mellan känslan av trygghet.		
Fråga	Utfall	
	Ja	Nej
Har du råkat ut för brott i eller omkring din arbetsplats?	45,2%	52,3%
Känner du någon som råkat ut för brott i eller omkring sin arbetsplats?	40,5%	59,5%

Figur 6 Visar en sammanställning på vilka typer av brott som hyresgäster råkat ut för. Orden är i storleksordning efter mest förekommande. Figur av egen författare.

Enligt tabell 4 har 45,2% uppgett att de har råkat ut för brott i eller omkring sin arbetsplats och 40,5% uppgett att de känner någon som råkat ut för brott i eller omkring sin arbetsplats. Stöld och snatteri är de mest förekommande brotten, enligt figur 6. En mindre andel uppger att de har blivit utsatta för antingen trakasserier, vandalism, narkotikahandel (någon som har försökt sälja narkotika till hen), bedrägeri eller inbrott. En hyresgäst har blivit utsatt för beväpnat rån, vilket även går att se i figur 6.

Tabell 5 Visar frågor och deras utfall om trygghet vid öppning, stängning samt kring oro i eller omkring arbetsplatsen. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet med frågorna var att se om ett samband mellan specifika händelser och känslan av trygghet finns samt undersöka om tryggheten skiljer sig mellan öppning och stängning.					
Fråga	Utfall				
	<i>Mycket trygg</i>	<i>Ganska trygg</i>	<i>Otrygg</i>	<i>Mycket otrygg</i>	<i>Vet ej</i>
Hur trygg känner du dig vid öppning av din arbetsplats?	76,2%	21,4%	2,4%	0%	0%
Hur trygg känner du dig vid stängning av din arbetsplats?	40,5%	47,6%	7,1%	2,4%	2,4%
I vilken utsträckning är du orolig över brottslighet i eller omkring din arbetsplats?	<i>Inte alls orolig</i>	<i>Ganska orolig</i>	<i>Orolig</i>	<i>Mycket orolig</i>	<i>Vet ej</i>
	57,1%	38,1%	2,4%	0%	0%
Kommentar: Majoriteten av hyresgästerna känner sig trygga vid öppning av sin arbetsplats. Vid stängning känner sig fler otrygga.					

Om respondenterna kände sig otrygga vid öppning eller stängning så fick de uppge vad det berodde på. Nedan presenteras några utstickande svar.

Tabell 6 Visar utstickande svar på vad hyresgästernas oro beror på. Tabell av egen författare.

<i>"Mycket gäng och killar som står utanför och hänger. Det langas en och annan drog"</i>
<i>"Högljudda människor, stökigt, vakter som går omkring"</i>
<i>"Att någon kund som varit inne och betett sig märkligt ska vänta på mig utanför. Eller om en närgående/otrevlig kund är inne i butiken och jag är själv"</i>
<i>"Historik!"</i>
<i>"Skumma människor på kvällstid"</i>
<i>"Kriminella människor"</i>
<i>"Enda oron kan vara att det bland inte är stängt ordentligt i soprummet"</i>

Vissa hyresgäster uppger att oron för brott har medfört konsekvenser. Nedan presenteras dessa.

Tabell 7 Visar konsekvenser som hyresgäster upplevt till följd av oro för brott. Tabell av egen författare.

<i>"Att man alltid blir lite orolig efter jobbet när man ska gå hem. Eftersom det alltid står fullt med killar i olika gäng som oftast bråkar och har livliga diskussioner."</i>
<i>"Sover dålig, tänker på det hela tiden."</i>
<i>"Har personal som är rädda för att arbeta själva"</i>
<i>"Ja, det är inte roligt att gå hem sent på kvällen själv."</i>
<i>"Kan ibland vara obehagligt att stänga butiken själv. Speciellt eftersom de flesta närliggande butikerna stänger tidigare"</i>
<i>"Nej, men extra tankeverksamhet och koll på var värdesaker är, och även externa koll på larmknapp och att knivar som används vid upppackning av varor läggs undan så de inte hamnar i fel händer."</i>
<i>"Jag är ibland i området kvällstid/natt och känner mig inte mer orolig här än någon annanstans"</i>
<i>"Vi arbetar oftast 2 personer i butiken, vissa tider fler. Bland annat för att förebygga oro bland anställda. Detta har vi gjort det senaste 25 åren"</i>

Nedan presenteras vad som får hyresgäster att känna sig trygga på sin arbetsplats och vad som är viktigt för att de ska känna sig trygga.

Figur 7 Visar vad som får hyresgäster att känna sig trygga på sin arbetsplats. Orden är i storleksordning efter mest förekommande. Figur av egen författare.

Figur 8 Visar vad som är viktigt för att hyresgäster ska känna sig trygga på sin arbetsplats. Orden är i storleksordning efter mest förekommande. Figur av egen författare

Vakter, kollegor, övervakningskameror och belysning är bland annat vad som får hyresgäster att känna sig trygga på sin arbetsplats enligt figur 7. Resultatet visar vad som indikerar trygghet vilket kan användas för att utforma metoder och mätverktyg för att mäta om en specifik åtgärd har effekt på tryggheten. Figur 8 visar vad som är viktigt för att hyresgäster ska känna sig trygga. Här återfås liknande svar som i figur 7. Många hyresgäster skrev "samma" och syftade till frågan som framkommer av figur 7, vilket är anledningen till att båda figurer har liknande svar.

4.2.3 Vidtagna trygghetsåtgärder

Vasakronan har i samverkan med andra fastighetsbolag, kommun, polisen och andra myndigheter vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i Fredstan. I detta avsnitt av enkäten ställdes först frågor om vilka åtgärder som hyresgästerna känner till. Därefter ställdes frågor om specifika åtgärder för att få fram information om dessa haft någon effekt för hyresgäster.

Tabell 8 Visar om hyresgäster känner till åtgärder som Vasakronan gjort. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet med frågan var att undersöka om hyresgästerna kände till några vidtagna trygghetsåtgärder.			
Fråga	Utfall		
	Ja	Nej	Känner till men osäker vem som vidtagit åtgärden
Känner du till de åtgärder din hyresvärd Vasakronan gjort för att öka tryggheten?	12,2%	80,5%	7,3%
Kommentar: Endast ca 12% av hyresgästerna känner till vidtagna trygghetsåtgärder.			

Exempel på åtgärder som hyresgäster känner till är:

Tabell 9 Visar åtgärder som hyresgäster uppgett att de känner till. Tabell av egen författare.

<i>"Ordningsvakter"</i>
<i>"jag antar att Vasakronan var med och rustade upp Brunnsparken. Sedan har polis och vakter patrollerat inne i gallerian i perioder"</i>
<i>"Byggt om brunnsparken. Fler väktare som är ute"</i>
<i>"Väktare i butik och på gatorna, upplysta gator, fräscha och städade utrymmen"</i>

Där åtgärderna har bidragit till att:

Tabell 10 Visar vad hyresgäster anser att åtgärderna bidragit med. Tabell av egen författare.

<i>"Det blev ett annat klentere av människor som passerar här när det blev mer öppet"</i>
<i>"att vi har patrullerande väktare har bidragit mest eftersom de kan avvisa störande från platsen"</i>
<i>"För en tätare kontakt med väktarna om vad som händer runt oss"</i>

Polisen och ordningsvakter

Tabell 11 Visar utfall av huruvida hyresgäster upplever ökad trygghet kring sin arbetsplats av polisen och ordningsvakter. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet var att undersöka om hyresgäster upplever att polis och ordningsvakter har en positiv effekt.			
Fråga	Utfall		
Upplever du att polisen och ordningsvakter i och omkring din arbetsplats ökar tryggheten?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>
	89,7%	5,1%	5,1%
Kommentar: En stor andel av hyresgästerna anser att närvaron av polisen och ordningsvakter i och omkring sin arbetsplats ökar tryggheten. De som svarade nej eller delvis uppgav att det berodde på: "Sociala klyftor" och "Erfarenhet".			

Belysning

Tabell 12 Visar utfall av hur hyresgäster upplever belysning kring sin arbetsplats. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet med frågorna var att undersöka om belysning har en effekt på tryggheten, och om hyresgästerna i så fall upplever att det finns tillräckligt med belysning omkring sin arbetsplats.				
Fråga	Utfall			
Upplever du att belysning ökar tryggheten?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	89,5%	2,6%	5,3%	2,6%
Upplever du att det är tillräckligt med belysning på gatorna omkring din arbetsplats?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	56,4%	15,4%	28,2%	0%
Kommentar: Majoriteten av hyresgästerna upplever att belysning ökar tryggheten. I frågan om respondenterna tycker att det är tillräckligt med belysning på gatorna så svarade mer än hälften <i>ja</i> medan cirka en tredjedel svarade <i>delvis</i> .				

Ren fasad

Tabell 13 Visar huruvida hyresgäster upplever ökad trygghet av rena fasader, hur de anser att fasaderna är kring sin arbetsplats och om Vasakronan åtgärdar detta inom rimlig tid.

Syfte: Syftet var att undersöka om hyresgäster tycker att en fasad fri från klotter och annan skadegörelse har en effekt på tryggheten.				
Fråga	Utfall			
Upplever du att en ren fasad ökar tryggheten? (fri ifrån klotter, skräp etc...)	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	59%	12,8%	20,5%	7,7%
Upplever du att det är mycket klotter och skadegörelse kring din arbetsplats?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	2,6%	82,1%	15,4%	0%
Om klotter och skadegörelse uppstår, upplever du att din fastighetsvärd åtgärdar detta tillräckligt snabbt?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	38,5%	7,7%	5,1%	48,7%
Kommentar: Mer än hälften upplever att en ren fasad ökar tryggheten. Majoriteten av hyresgästerna upplever att det inte är mycket klotter och skadegörelse kring sin arbetsplats. Nästan hälften vet inte om deras fastighetsvärd åtgärdar klotter och skadegörelse tillräckligt snabbt, och mer än en tredjedel upplever att fastighetsvärden åtgärdar det tillräckligt snabbt.				

4.2.4 Upplevd trygghet i Fredstans gator

För varje fråga har hyresgästerna fått se en bild på en gata i Fredstan och därefter fått svara om de upplever gatan som *mycket trygg*, *trygg*, *otrygg*, *mycket otrygg* eller *vet ej* under dagtid, kvällstid och nattid. De bilder som använts i enkäten går att återfinna i bilaga 4. Syftet med frågorna var att undersöka hur tryggt respondenterna upplever olika gator i Fredstan vid olika tider på dygnet, detta för att veta vilka gator som är tryggast respektive otryggast och kan behöva utvecklas.

Nedan presenteras en sammanställning över hur stor andel hyresgäster som upplever Fredstans olika gator som trygga. En hög procentandel talar för goda trygghetsupplevelser. Andelen av respondenterna som svarat att de känner sig *mycket trygg* eller *trygg*, bedöms indikera på goda trygghetsupplevelser och har därför adderats för att tillsammans utgöra ett värde för respektive gata. Vidare anges ett medelvärde som visar hur trygga hyresgästerna upplever samtliga gator under dag-, kvälls- samt nattid.

Tabell 14 Visar en sammanställning av hyresgästers upplevelse av hur trygg följande gator är under dagtid, kvällstid och nattid. Tabell av egen författare.

Hyresgäster	Dagtid	Kvällstid	Nattid
Fredsgatan	100%	84%	34%
Stora Nygatan	97%	65%	39%
Kyrkogatan	100%	87%	41%
Drottninggatan	97%	70%	36%
Södra Hamngatan	95%	81%	38%
Östra Larmgatan	97%	90%	75%
Östra Hamngatan	97%	92%	75%
Medelvärde	98%	81%	48%

Ur tabellen går det att konstatera att dagtid upplevs som mest tryggt, och att det känns mer otryggt ju senare på dygnet det blir. Under nattid är det under 50% vilket talar för flera otrygga upplevelser. De stora gatorna som har fler verksamheter och större flöden, det vill säga Södra Hamngatan, Östra Larmgatan och Östra hamngatan har även bättre utfall. Det kan konstateras att Östra hamngatan och Östra Larmgatan är de gator som respondenterna upplever som mest trygga under nattid.

4.3 Fallstudie: Resultat av enkät till besökare

I detta avsnitt presenteras resultaten från den andra delen av fallstudien som genomfördes med enkäter till besökare i Fredstan. Avsnittet är uppdelat enligt de avsnitten som enkäten följde. Av totalt 70 svar var 61,4% kvinnor, 38,6% män. 91,4% bor i Göteborg med omnejd, enligt figur 13. Nedan presenteras svaren från enkätundersökningen riktad till besökare i Fredstan.

4.3.1 Besökaren

Av alla respondenter är 61,4% kvinnor och 38,6% män. Åldrarna varierar där 57,1% angett att de befinner sig mellan 18–24 år och 27,1% befinner sig mellan 25–34 år, ingen är yngre än 18 år eller äldre än 75 år.

Av alla respondenter så har 40% uppgett att de *inte* känner till Fredstan och 38,6% har uppgett att de känner till Fredstan. Detta visar på att trots att en stor andel är bosatta i Göteborg så är det inte många som känner till stadsdelen Fredstan. De flesta passerar genom Fredstan någon gång i månaden eller någon gång i veckan.

4.3.2 Upplevd trygghet

Av förstudien konstaterades det att den upplevda tryggheten är låg i Fredstan. Följande frågor undersöker hur många respondenter som råkat ut för brott eller känner någon som har det. Vidare ställs en fråga om de ändå upplever en oro över brottslighet.

Tabell 15 Visar två frågor som ställts till besökare och deras respektive utfall gällande brott i Fredstan. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet med frågorna var att se om ett samband mellan specifika händelser och känslan av trygghet finns.		
Fråga	Utfall	
Har du råkat ut för brott i Fredstan?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>
	2,9%	97,1%
Känner du någon som råkat ut för brott i Fredstan?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>
	10,1%	89,9%

I vilken utsträckning är du orolig över brottslighet när du finner dig i Fredstan?	<i>Mycket orolig</i>	<i>Ganska orolig</i>	<i>Orolig</i>	<i>Inte alls orolig</i>	<i>Vet ej</i>
	1,4%	35,7%	8,6%	44,3%	10,0%

Kommentar: En liten andel besökare har råkat ut för brott eller känner någon som har det i Fredstan, trots detta är 45,7% *orolig*, *ganska orolig* eller *mycket orolig*. Detta samband kan analyseras vidare för att se vad det kan bero på.

Vissa besökare uppger att oron har medfört konsekvenser. Nedan presenteras dessa svar.

Tabell 16 Är en sammanställning av vilka konsekvenser som respondenterna uppgett ha till följd av att känna sig orolig i Fredstan. Tabell av egen författare.

<i>"Mer oro kopplat till att det är så mycket människor och att jag inte kan slappna av där i jämförelse med andra delar av Göteborg. Man tänker mer på att "skydda sig själv"</i>
<i>"Går inte själv på kvällen om jag går från ex. Centralen fast att det är närmsta vägen"</i>
<i>"Inte orolig men uppmärksam om mina tillhörigheter"</i>
<i>"På kvällen väljer jag inte att gå där. På dagarna är jag rädd för ficktjuvar och undviker att passera om det går."</i>
<i>"Undviker att gå igenom där nattetid"</i>
<i>"Nattetid är man ganska ensam där"</i>
<i>"Det är sällan jag är där så har inte varit orolig. Men kan tänka mig att det är lite obehagligt på kvällen när det är mörkt. Det är många små hörn och vrår"</i>
<i>"Jag känner inte mig orolig så inga begränsningar direkt."</i>
<i>"Jag oroar aldrig mig för mig själv utan alltid för mina kvinnliga vänner eller systrar som beträder gatorna själv."</i>
<i>"Vill inte gå där själv på kvällen!"</i>
<i>"Sena kvällar pratar jag med någon i telefon."</i>
<i>"Hade gärna undvikit det på kvällar/nätter men omvägarna blir för stora"</i>
<i>"Känner mig inte orolig men undviker ändå området efter 22-tiden. Har lite extra uppsikt när jag åker kollektivtrafik sent"</i>
<i>"Ja, undviker att vistas där vid rusningstider"</i>

4.3.3 Vidtagna trygghetsåtgärder

Vasakronan har i samverkan med andra fastighetsbolag, kommun, polisen och andra myndigheter vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i Fredstan. Nedanstående frågor har till syfte att undersöka hur Fredstans besökare upplever dessa åtgärder.

Polisen och ordningsvakter

Tabell 17 Visar utfall av huruvida besökare upplever ökad trygghet av polisen och ordningsvakter. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet var att undersöka om besökare upplever att polisen och ordningsvakter har en positiv effekt.				
Fråga	Utfall			
Upplever du att närvaro av polisen och ordningsvakter i området ökar tryggheten?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	60%	7,1%	21,4%	11,4%
Kommentar: Största andelen respondenter upplever att närvaro av polisen och ordningsvakter ökar tryggheten.				

De som svarat delvis eller nej anger följande:

Tabell 18 Sammanställer svar som besökare uppgett gällande varför de inte tycker att polisen och ordningsvakter ökar tryggheten. Tabell av egen författare.

<i>"Närvaro av polis kan öka oron då man får bilden att man borde vara orolig, annars hade polis inte varit där"</i>
<i>"Ser sällan polis/ordningsvakt i Fredstan. När man gör det är det ofta i samband med att något har hänt"</i>
<i>"Ser sällan polisen där"</i>
<i>"Ökad mängd poliser och ordningsvakter får mig att tänka att något är fel, vilket gör mig lite orolig"</i>
<i>"Att polis/ordningsvakter öht befinner sig på en plats känns som en indikation på att det finns ett orosmoment de ska skydda mot. På en helt trygg och säker plats finns inget behov av dem"</i>
<i>"Nattetid är man ganska ensam där"</i>
<i>"Det gör stället oroligt och man tror att saker hänt/kommer hända där"</i>

Svaren som visas i tabell 18, talar för att det är en åtgärd som kan behöva ses över ytterligare och undersökas. Det kan också vara så att detta bara är vissa personliga negativa upplevelser av polisen och ordningsvakter som egentligen inte har något att göra med om det är en bra åtgärd eller inte.

Belysning

Tabell 19 Visar om besökare tycker belysning ökar tryggheten och om det i så fall är tillräckligt med belysning på gatorna omkring i Fredstan. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet med frågorna var att undersöka om belysning har en effekt på tryggheten, och om de i så fall upplever att det finns tillräckligt med belysning i Fredstan.				
Fråga	Utfall			
Upplever du att belysning ökar tryggheten?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	81,4%	0%	15,7%	2,9%
Upplever du att det är tillräckligt med belysning på gatorna omkring Fredstan?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	14,3%	21,4%	21,4%	42,9%
Kommentar: Majoriteten av respondenterna upplever att belysning ökar tryggheten. I frågan om respondenterna upplever att det är tillräckligt belysning på gatorna omkring Fredstan så svarade flertalet vet ej, cirka 20 procent svarade nej och cirka 14 procent svarade ja. Det kan alltså konstateras att det är fler som upplever att det <i>inte</i> är tillräckligt med belysning i Fredstan än de som tycker att det är tillräckligt.				

Ren fasad

Tabell 20 Visar om besökare tycker att en ren fasad ökar tryggheten och om de upplever att det är mycket klotter och skadegörelse i Fredstan. Tabell av egen författare.

Syfte: Syftet var att undersöka om besökare tycker att en fasad fri från klotter och annan skadegörelse har en effekt på tryggheten, vilket det ska göra enligt Broken Windows- teorin.				
Fråga	Utfall			
Upplever du att en ren fasad ökar tryggheten? (fri från klotter, skräp etc...)	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	42,9%	10%	37,1%	10%
Upplever du att det är mycket klotter och skadegörelse i Fredstan?	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Delvis</i>	<i>Vet ej</i>
	4,3%	32,9%	12,9%	50%
Kommentar: Lite mindre än hälften upplever att en ren fasad ökar tryggheten. I frågan om respondenterna upplever att det är mycket klotter och skadegörelse i Fredstan så har hälften svarat vet ej och cirka 30 procent har svarat nej. Detta tyder på att det är en åtgärd som i dagsläget hanteras väl.				

Nedan presenteras vad som får respondenterna att känna sig trygga i ett gatuområde.

Figur 9 Visar vad som får besökare att känna sig trygga i ett område. Orden är i storleksordning efter mest förekommande. Figur av egen författare.

Enligt figur 9 känner sig flest respondenter sig trygga av belysning, rörelse och öppna ytor.

4.3.4 Upplevd trygghet i Fredstans gator

För varje fråga har besökare fått en bild på en gata i Fredstan och fått svara om de upplever gatan som *mycket trygg*, *trygg*, *otrygg*, *mycket otrygg* eller *vet ej* under dagtid, kvällstid och nattid. De bilder som använts i enkäten går att återfinna i bilaga 5. Syftet med frågorna var att undersöka hur tryggt respondenterna upplevde olika gator i Fredstan vid olika tider på dygnet, detta för att veta vilka gator som är tryggast respektive otryggast och kan behöva utvecklas.

Nedan presenteras en sammanställning över hur stor andel hyresgäster som upplever Fredstans olika gator som trygga. En hög procentandel talar för goda trygghetsupplevelser. Andelen av respondenterna som svarat att de känner sig *mycket trygg* eller *trygg*, bedöms indikera på goda trygghetsupplevelser och har därför adderats för att tillsammans utgöra ett värde för respektive gata. Vidare anges ett medelvärde som visar hur trygga besökarna upplever samtliga gator under dag-, kvälls- samt nattid.

Tabell 21 Visar en sammanställning av besökares upplevelse av hur trygg följande gator är under dagtid, kvällstid och nattid. Tabell av egen författare.

Besökare	Dagtid	Kvällstid	Nattid
Fredsgatan	93%	69%	62%
Stora Nygatan	96%	53%	22%
Kyrkogatan	90%	55%	22%
Drottninggatan	96%	48%	15%
Södra Hamngatan	91%	63%	30%
Östra Larmgatan	97%	74%	42%
Östra Hamngatan	96%	77%	50%
Medelvärde	94%	63%	35%

Det kan konstateras att alla dessa gator upplevs som mest trygga under dagtid, som något mer otrygga under kvällstid och som mest otrygga under nattid. Gatorna som påvisar mest upplevd otrygghet under nattid är Stora Nygatan, Kyrkogatan, Drottninggatan och Östra Hamngatan. Under nattid är medelvärdet för hur tryggt Fredstan upplevs 35% vilket talar för stora otrygga upplevelser.

Nedan presenteras övriga reflektioner kring hur besökare upplever Fredstans gator.

Tabell 22 Visar reflektioner som besökare lämnat i slutet av enkäten. Tabell av egen författare.

“Svaren beror lite på vilken årstid det är. Jag tycker att mörker i sådana områden är läskigt, vilket innebär att jag tycker det är oroligt redan vid 17-tiden på vintern, men på sommarhalvåret känner jag mig inte otrygg förrän vid 22-tiden.”

“Är det mycket folk i rörelse eller om man vet att de finns nära påverkar ju det att man känner sig tryggare.”

5. Analys

Nedan presenteras en analys av resultatet med de samband som har hittats och anses ge svar på frågeställningarna. Av resultatet framkommer respondenternas upplevelser som har analyserats och förankrats med litteratur från den teoretiska referensramen i detta examensarbete. Därefter tillämpas värdeskapandekartan för att sammanställa respondenternas upplevelser i ett mätverktyg. Av värdeskapandekartan har även indikatorer för att mäta upplevd trygghet framkommit. Slutligen föreslås ett arbetsätt som sammanfattar den process som krävs vid trygghetsundersökningar.

5.1 Jämförelse Fredstans gator

Baserat på tabellerna 14 och 21 så går det att jämföra hyresgäster och besökares upplevelse av Fredstans gator. Under dagtid upplever 98% hyresgäster och 94% besökare Fredstans gator som trygga och procentsatsen är hög vilket tyder på bra upplevelser. Under kvällstid upplever 81% hyresgäster och 63% besökare Fredstans gator som trygga. Under natttid upplever 48% hyresgäster och 35% besökare Fredstans gator som trygga, vilket tyder på fler otrygga upplevelser. Dessa samband visar på hur resultatet skiljer sig mellan de olika gatorna och visar därigenom vilka gator som behöver arbetas extra med. Vidare går det att se att besökare har lägre medelvärde för trygghetsupplevelser under dag, kväll- och natttid vilket talar för fler otrygga upplevelser över lag. De gator där man kan se en större skillnad mellan dag och natt för hyresgäster och besökares upplevelser är *Fredsgatan*, *Stora Nygatan*, *Drottninggatan* och *Södra Hamngatan*.

Tabell 23 Sammanställning av medelvärdet av trygga upplevelser Fredstans gator. Tabell av egen författare.

Medelvärde trygga upplevelser av Fredstans gator	Hyresgäster	Besökare
<i>Dagtid</i>	98%	94%
<i>Kvällstid</i>	81%	63%
<i>Nattid</i>	48%	35%

Det går även att se ett samband mellan avsnitt 4.3.2 och avsnitt 4.3.4 om besökares oro att utsättas för brott i Fredstan. Många har angett att dem upplever en oro under kväll och natt. Vilket stämmer överens med jämförelsen ovan.

5.2 Brott och oro

Enkätundersökningen riktad till besökare visar på att en stor andel är oroliga för att utsättas för brott trots att en mindre andel själva har blivit utsatta eller känner någon som har det. Det behöver därför inte betyda någonting att brottsstatistiken har minskat eftersom personer upplever trots detta en oro att utsättas för brott, vilket Uittenbogaard (2020) konstaterar i Botrygg2030.

Vidare så visar resultatet på att en mindre andel av hyresgästerna är oroliga att utsättas för brott i Fredstan jämfört med besökare där betydligt fler är oroliga. Hyresgästerna

upplever också generellt sett Fredstans gator som mer trygga än vad besökare gör, vilket går att se i avsnitt 5.1. Eftersom hyresgäster anses spendera mer tid i området så tyder detta på ett samband mellan tid som spenderas och den upplevda tryggheten. I sin tur påvisar sambandet på att den uppfattning som allmänheten har inte nödvändigtvis behöver vara korrekt eftersom de som befinner sig där oftare har en bättre uppfattning av Fredstan. En anledning till att besökare kände mer oro och kände sig mindre trygga i Fredstan än hyresgäster, kan förklaras med den negativa mediabilden som Fredstan har (Processledare Purple Flag, personlig kommunikation, 25 februari, 2022). Det anses därför vara en rimlig strategi att media behöver involveras vid arbete med upplevd trygghet, vilket helt enkelt kan vara att arbeta med marknadsföring och dylikt för att förbättra ryktet och människors bild av området.

Vidare berättar Uittenbogaard (2020) i Botryggt2030 att individens upplevelse är det som är viktigt. Därmed krävs det att man ser till vad det är som får individer att känna sig trygga och vad det är som får dem att känna sig otrygga, både generellt och specifikt för det undersökta området.

5.3 Åtgärder och teorier

Nedan analyseras olika trygghetsåtgärder som vidtagits i Fredstan, bland annat genom projektet Purple Flag. Dessa har sedan kunnat jämföras och kopplas till teori från den teoretiska referensramen.

Ökat kvällsliv

Ett starkt samband mellan mörker, ödslighet och otrygghet har framkommit av båda enkätundersökningarna. Detta resultat styrker Uittenbogaard (2020) i Botryggt2030. Vidare så överensstämmer resultatet även med Purple Flag-arbetets konstaterande om att ett begränsat kvällsliv i området bidrar till otrygga upplevelser (Innerstaden Göteborg, 2020). Av årsrapporten för Purple Flag framkommer att belysning och ökade kvällsetableringar föreslås att tillföras för att få ett större flöde av människor under kväll och natt. Dessa åtgärder stämmer väl in med vad respondenterna angett ökar tryggheten, det vill säga belysning och rörelse bland annat.

Vidare kan det angränsande området *Avenyn* jämföras med Fredstan. Avenyn har med sina klubbverksamheter, restauranger och krogar ett rikt kvällsliv och är till skillnad från Fredstan mycket livfullt under kväll och natt. Trots att områdena ligger nära varandra så upplevs de väldigt olika senare på dygnet.

Om Fredstan öppnat fler krogar, kvällsöppna restauranger och klubbar hade det ökat tryggheten?

Rörelse

Resultatet visar på att en stor andel tycker att rörelse av människor och etableringar i gatuplan bidrar till att öka tryggheten, vilket överensstämmer med *eyes upon the street* samt *naturlig övervakning* (Jacobs, 1961; Cozens et al., 2005). Ett stort flöde av människor ansågs även av vissa vara ett stressmoment som i sin tur nämndes ha en negativ påverkan och bör beaktas vid trygghetsarbete.

Hur stort flöde av människor krävs för att skapa en naturlig övervakning och samtidigt inte medföra ett stressmoment, går resultatet att generalisera?

Växtlighet

Växtlighet och grönområden nämndes av vissa respondenter kunna öka tryggheten vilket styrks av Zhang et al. (2015) som talar för att växtlighet har en påvisad effekt på tryggheten. Däremot ansåg en del respondenter att för mycket buskage bidrar till att dem känner sig mer otrygga, vilket motsäger denna forskning. Det kan därför antas finnas en gräns för hur mycket växtlighet som är lagom.

Finns det en gräns där växtlighet i stället överskrider och bidrar med otrygga upplevelser?

Polisen och ordningsvakter

Vid frågan om hur hyresgäster och besökare upplever att närvaro av polisen och ordningsvakter bidrar till att öka tryggheten så svarade fler besökare att närvaron av polisen och ordningsvakter delvis eller inte bidrar till att öka tryggheten. Detta motiveras med att närvaron av polisen kan indikera att någonting har hänt eller att man bör känna oro (Kommunpolis Göteborg city, personlig kommunikation, 1 mars, 2022).

Finns det en koppling mellan förtroendet för polisen och ordningsvakter och hur tryggt deras närvaro upplevs?

Belysning

För besökare är det fler som inte tycker det är tillräckligt med belysning i Fredstan än de som tycker att det är det och för hyresgäster är det ungefär en jämn fördelning, vilket framkommer av resultatet i avsnitt 4.2.3 och 4.3.3. Detta tyder på att det är en åtgärd som behöver ses över och arbetas vidare med eftersom flera respondenter angett att belysning påverkar tryggheten. Detta samband stöds av Cozens et al. (2005) som menar att mekanisk övervakning i form av belysning påverkar den upplevda tryggheten men bidrar också till att mindre brott begås. Är det tillräckligt med belysning på en gata så lockar det allt fler människor att vara ute även när det är mörkt, vilket bidrar till en ökad naturlig övervakning. Till exempel kan detta ske genom att hyresgäster lämnar belysning tänd även efter stängning (Processledare Purple Flag, personlig kommunikation, 25 februari, 2022).

Kan ökad belysning minska brottsstatistiken även i Fredstan?

Ren fasad

En ren fasad, fri från klotter och skadegörelse ökar tryggheten enligt resultatet. Detta överensstämmer med Kelling & Wilsons (1982) forskning om Broken Windows som visade att om en ovårdad fasad inte åtgärdas tillräckligt snabbt så bidrar det till en minskad trygghet och ökad risk att brott begås. Majoriteten av både hyresgäster och besökare anser däremot att det inte är mycket skadegörelse och klotter i Fredstan.

Kelling & Wilson (1982) berättar att när ett fönster väl har krossats i en byggnad så är risken stor att resten av fönsterna snart också är krossade vilket sänder signaler om att ”ingen bryr sig” och kriminalitet lockas till området. Här behöver fastighetsägare vara uppmärksamma på att åtgärda skadegörelse snabbt när det väl sker.

Hur uppmärksammas skadegörelse vid gator som få besöker?

Årstider

Vidare kan resultatet anses påverkas av vilken årstid som respondenter tillfrågas. Detta är något en respondent nämnde som ”övrig reflektion” i enkäten. De flesta tenderar att uppleva ett gatuområde som mer otryggt under vinterhalvåret eftersom ett samband mellan mörker och otrygghet har konstaterats. Med hänsyn till att det under vinterhalvåret är mörkare en längre tid på dygnet, minskad växtlighet och gråare väder så anses resonemanget tillförlitligt.

Påverkas den upplevda tryggheten av årstider, och hur kan man arbeta med detta?

5.4 Mäta upplevd trygghet

Förstudien visade på att det idag saknas mätverktyg och metoder för att utvärdera trygghetsarbete. Vasakronans hållbarhetschef nämnde i förstudien att de tidigare har mätt sitt resultat av tryggheten baserat på andelen vidtagna åtgärder. De anser däremot att det nödvändigtvis inte behöver säga någonting om hur den upplevda tryggheten är i ett område vilket stärker behovet av någon slags mätning. För att kunna mäta upplevd trygghet föreslås värdeskapandekedjan som kommer att redovisas i form av en karta, vilket Hahn, Hök och Jannesson (2016) kallar för *värdeskapandekartan*. Nedan följer ett exempel på kartan, där flera indikatorer för mätning av upplevd trygghet har identifierats och föreslås att användas av Vasakronan. Slutligen kommer beräkningsmetoder för att få fram en aktivitets totala värdeskapande och resurseffektivitet att presenteras.

5.4.1 Värdeskapandekartan- ett exempel

Värdeskapandekartan tillgodoser att alla steg i värdeskapandekedjan, det vill säga: *resurser, aktiviteter, prestationer, effekter, påverkan och värdeskapande* följs tillsammans med de sex stegen och de sju principer som SROI-metodiken innefattar (Hahn et al., 2016). Kartan kommer att delas upp under respektive SROI-steg för att förklara hur data har sorterats. För att kunna framställa ett exempel har flera antaganden behövt tas för de olika stegen. Samtliga antaganden och tillvägagångssätt förklaras under respektive rubrik. Den fullständiga kartan återfinns i bilaga 6.

1. Fastställ analysens omfattning och identifiera huvudsakliga intressenter

Exemplet som ska analyseras är ett projekt som Vasakronan tillsammans med andra fastighetsägare genomförde år 2020 via Purple Flag. I syfte att öka den upplevda tryggheten tillfördes fler kulturverksamheter under kvällstid. Denna analys är förenklad för att ge en uppfattning om hur värdeskapandekartan kan användas, men i

verkligheten krävs fler resurser och tid. Dessutom är resultatet av examensarbetets fallstudie inte anpassat för analysobjektet eftersom de är genomförda under olika tidsperioder. För denna analys kan tillförsel av kulturverksamheter under kvällstid vara medlet för att nå effekten *ökad upplevd trygghet*. Däremot uppstår värdet i att intressenten själv känner sig mer trygg. Frågan är hur det kan mätas och är något som värdeskapandekartan ska besvara.

För detta exempel har det valts att endast inkludera fastighetsägare, hyresgäster och besökare eftersom det har bedömts finnas tillräckligt med underlag för att kunna dra antaganden om dem. I tabell 24 visas en färg som samtliga intressenter tilldelats, och är konsekvent för hela värdeskapandekartan. Besökare styr efterfrågan på verksamheter och påverkar därmed vilka hyresgäster som fastighetsägare tillsätter ett område. Sen är det även viktigt att hyresgästerna i Fredstan upplever ett välbehag eftersom det är deras arbetsplats där mycket av deras tid spenderas. Fastighetsägare är för denna analys beställare av undersökningen och även intressent eftersom de bidrar med lokaler. Vid en utförlig analys skulle även kommunen och polisen kunna inkluderas som intressenter. Vidare har alla kostnader beräknats i år eftersom tidsperioden för denna analys är satt till året 2020 vilket är då aktiviteten genomfördes.

Tabell 24 Visar intressenterna som ingår i detta exempel av värdeskapandekartan. Tabell av egen författare.

Fastighetsägare
Hyresgäster
Besökare

2. Kartläggning resurser, aktiviteter, prestationer och effekter

Tabell 25 Visar kartläggning av resurser, aktiviteter, prestationer och effekter i Värdeskapandekartan. Tabell av egen författare.

RESURSER		AKTIVITETER	PRESTATIONER	EFFEKTER
Beskrivning av resurser Vilka resurser används i analysobjektet?	Värde resurser Vad är värdet av resurserna?	Aktiviteter Vad är det som genomförs?	Prestationer Vilka är de kvantitativa konsekvenserna av aktiviteterna?	Effekter Vilken förändring med ett värde i sig skapas för intressenterna?
Fastighetsägare bidrar med lokaler	240 000 kr	Under 2020 genomförs tillförsel av fler kulturverksamheter genom att fastighetsägare som deltar i purple flag upplåter sina tomma lokaler till	n/a	Förbättrat rykte (affärsmässiga fördelar)
Hyresgäster kan med sin respektive verksamhet bidra med en attraktionskraft till Fredsstan	n/a		n/a	Ökad upplevd trygghet för hyresgäster vid stängning genom ökat kvällsliv

Rörelse i Fredsstan	n/a	kulturverksamheter. Lokalerna finansieras av fastighetsägare och kulturverksamheterna finansieras främst av kommunen.	n/a	Ökad upplevd trygghet kvällstid för besökare genom ökat kvällsliv
---------------------	-----	---	-----	---

Resurser:

Efter att ha identifierat intressenterna behöver deras resurser kartläggas (Hahn et al., 2016). Resurser är sådant som behövs för att kunna realisera aktiviteterna och måste alla beräknas för att kunna tala om aktiviteterna är resurseffektiva eller inte. En resurseffektiv aktivitet är där nyttan av aktiviteterna överstiger värdet av resurserna. Därav är det viktigt att få med alla resurser för att skapa en korrekt uppfattning av värdet. I den mån det är möjligt bör värdet för resurserna skrivas in (Hahn et al., 2016). För fastighetsägare kan hyran och driftkostnader för lokaler beräknas för att värdera den resursen. Det är oklart hur många lokaler och vilka kostnader som aktiviteten innefattar, men dessa har antagits till 20 000 kronor per månad vilket resulterar i 240 000 kronor per år. Vidare har resurserna för hyresgäster och besökare inte kunnat beräknas med tillgängligt underlag.

Aktivitet:

Den aktivitet som analyseras i värdeskapandekartan ska vara tydligt formulerad och omfatta ett start- och- slutskede (Hahn et al., 2016). Information ska insamlas under samma tidsperiod som aktiviteten genomförts under. Detta för att få en rättvisande bild av aktivitetens konsekvenser. I annat fall kommer effekter och värden att under eller överskattas eftersom mätningen relaterar till en för kort eller lång tidsperiod av aktiviteten (Hahn et al., 2016). Detta är som tidigare nämnt något som brister i denna analys.

Prestationer:

Prestationer är kvantitativa värden som uppkommer som en konsekvens av en aktivitet (Hahn et al., 2016). Däremot saknar prestationer en varaktighet. Exempelvis kan en prestation för polisen vara minskad brottsstatistik, men om detta inte sätts i kontext till investerade resurser eller hur länge effekten varar så säger det egentligen ingenting om värdeskapandet. Det finns inget som talar för att statistiken inte kommer att återgå om en månad, och därmed kan samma resurser återigen krävas vilket leder till en låg resurseffektivitet (Hahn et al., 2016). För denna analys har inga prestationer antagits eftersom de inte påverkar mätningen av effekterna.

Effekter:

Effekter utgör en förändring vilket sker som en konsekvens av en aktivitet där förändringen måste ha ett värde i sig som är viktigt för intressenten (Hahn et al., 2016). För fastighetsägare genererar positiva trygghetsupplevelser ett förbättrat rykte vilket i sin tur är viktigt för att fler ska vilja besöka platsen och för verksamheter att vilja etablera sig där (affärsmässiga fördelar). Det finns fler effekter som framkommer av denna aktivitet, men dessa har valts att inte beräknas eftersom de kräver mer

information. Exempel på dessa effekter är: Ökad försäljning för hyresgäster, nöjdare hyresgäster för fastighetsägare och fler kulturella interaktioner för besökare

3. Mät effekterna

Tabell 26 Visar beräkning av effekter. Tabell av egen författare.

EFFEKTER			
Indikatorer Hur mäts effekten?	Förändringens omfattning Hur mycket förändring har skett?	Nyttoperiod Hur länge varar effekten?	Avtrappning Med vilken andel minskar effekten per år?
Förändring i åsikter (enkät till allmänheten)	95% uppger att Fredsstan är ett trevligare område	1 år	100%
Flödesmätare, belysning, narkotikaanmälningar	72% av hyresgästerna känner sig tryggare vid sin arbetsplats	1 år	100%
Flödesmätare, belysning, narkotikaanmälningar	81% av besökarna känner sig tryggare i Fredsstan	1 år	100%

Indikatorer:

Vid mätning av effekter används så kallade indikatorer (Hahn et al., 2016). För att förstå indikatorer har Hahn, Hök och Jannesson (2016) dragit en likhet med läkare som använder symptom för att kunna fastställa en sjukdom. Likt detta används indikatorer för att påvisa en effekt. Ju fler symptom läkaren får fram desto mer korrekt blir diagnosen. Översatt till värdeskapande behövs flera indikatorer för att kunna påvisa en effekt. Mer konkret presenteras tre typer av indikatorer: Objektiva indikatorer, subjektiva indikatorer och direkta mätningar.

I denna analys är alla tre typer av indikatorer relevanta. Objektiva indikatorer fås genom brottsstatistik. Ökad brottsstatistik indikerar i vissa fall ett ökat bekämpningsarbete. Detta går att se för narkotikabrott eftersom endast polisen själva är berättigade att anmäla denna typ av brott, så ju mer de jobbar mot narkotika, desto mer ökar statistiken (Kommunpolis Göteborg city, personlig kommunikation, 1 mars, 2022). Kopplat till resultatet av examensarbetets fallstudie så svarade många att det känns otryggt med narkotikahandel, och därför så indikerar ett ökat antal narkotikaanmälningar på en positiv effekt.

Resultatet av examensarbetets fallstudie visar att fler känner sig trygga på dagen när det är folk i rörelse än på kvällen när butiker och restauranger har stängt. Tillförsel av kulturverksamheter på kvällstid ger upphov till mer rörelse och belysning vilket med hänsyn till enkätsvaren är en indikator på ökad upplevd trygghet. Detta kan kategoriseras som en subjektiv indikator. Ökad rörelse kan mätas i förändring av flöden vilket kan genomföras med flödesmätare. Ökad belysning kan i sin tur mätas

på olika sätt, exempelvis genom att markera befintlig belysning på en områdeskarta, och vid ökning av belysning så markeras även detta för att tydligt kunna se förändringen. Direkta mätningar är sådant som kan mätas i exempelvis monetära indikatorer (Hahn et al., 2016). Detta förklaras vidare under steg fem.

Förändringens omfattning

Det finns olika sätt att mäta förändringens omfattning där alla har samma syfte, vilket är att få fram hur en tidigare upplevelse ser ut idag (Hahn et al., 2016). För denna undersökning kan exempelvis följande fråga ställas: ”hur upplever du tryggheten som en konsekvens av ett ökat kvällsliv”, där respondenten får en fem-gradig skala att markera sitt svar i. Nedan följer ett exempel på hur skalan kan se ut:

Tabell 27. Visar en femgradig skala för att mäta förändringens omfattning. Tabell av egen författare.

1. Ingen/negativ förändring	2. En marginell positiv förändring	3. En viss positiv förändring	4. Ganska stor positiv förändring	5. Stor positiv förändring
-----------------------------------	---	-------------------------------------	---	----------------------------------

Baserat på resultatet av examensarbetets fallstudie görs följande antaganden av ett potentiellt utfall till frågan ovan:

- 7% upplever ingen förändring alls
- 12% upplever en marginell positiv förändring
- 33% upplever en viss positiv förändring
- 39% upplever ganska stor positiv förändring
- 9% upplever stor positiv förändring

För att hantera insamlade data behövs därefter ett tröskelvärde som talar om hur mycket förändring som ska ha skett för att effekten ska anses ha uppnåtts (Hahn et al., 2016). Här skulle man kunna säga att det räcker med att respondenterna upplever en viss positiv förändring för att effekten ”ökad upplevd trygghet” ska anses ha uppnåtts. Detta innebär att 81% upplever en ökad trygghet som konsekvens av ett ökat kvällsliv. Eftersom hyresgäster kände sig mer trygga i Fredstan så antas förändringens omfattning inte lika hög, och sätts därför till 72%. Förändringen för fastighetsägare som får ett förbättrat rykte har antagits till 95%.

Nyttoperiod och avtrappning:

Dessa två aspekter talar för en effekts varaktighet och är viktiga att känna till för att beräkna värdet (Hahn et al., 2016). Genom att förstå en effekts varaktighet så kan man förstå när upprätthållande insatser behöver tillsättas för att förlänga effekten. För denna analys har nyttoperioden avgränsats till ett år eftersom aktivitetens tidsperiod är ett år. Därmed blir avtrappningen 100%, det vill säga den andel som effekten minskar med per år. Nyttoperioden skulle också kunna antas till sex månader baserat på en teori om att svenskars beteendemönster påverkas av årstider, likaså ändras även verksamheter och deras sortiment, solen samt dygnsrytmen efter årstiderna.

4. Fastställ påverkan

Tabell 28 Visar de parametrar som behöver beräknas för att ta reda på påverkan som en effekt har. Tabell av egen författare.

PÅVERKAN		
Kontrafaktisk situation Vilken andel av effekten skulle uppstått i alla fall?	Tillskrivning Vilken andel av effekten beror på andra eller annat?	Förflyttning Vilken andel av effekten har uppstått tidigare eller förskjutit befintlig effekt?
0% hade uppstått i alla fall	25% beror på media	0%
10% hade uppstått i alla fall	0%	0%
25% hade uppstått i alla fall	0%	0%

För att veta hur stor del av effekten som uppstått som konsekvens av aktiviteten behöver de andelar som beror på annat identifieras och räknas bort (Hahn et al., 2016). Detta görs via tre aspekter som presenteras nedan.

Kontrafaktisk situation - Vilken andel av effekten skulle uppstått i alla fall?

Det finns flera olika metoder för att mäta den andel av effekten som skulle uppstått i alla fall, till exempel generisk kontroll och skuggkontroll (Hahn et al., 2016). Vid en generisk kontroll använder man redan befintlig information som till exempel liknande undersökningar, även brottsstatistik kan möjligtvis användas. Utgångspunkten i en skuggkontroll är att låta en sakkunnig person i ämnet få uppskatta andelen, detta skulle exempelvis kunna vara en trygghetsamordnare.

De olika metoderna för att mäta den kontrafaktiska situationen kräver fler resurser än vad examensarbetet innehar. Därför uppskattas den kontrafaktiska situationen för samtliga intressenter i stället med underlag från resultatet av examensarbetets fallstudie. Eftersom många besökare uppgav att Fredstan upplevs mer otryggt under kvälls- och nattid så uppskattas endast 10% av effekten (ökad upplevd trygghet kvällstid) kunna uppstå utan aktiviteten (tillförsel av kulturverksamheter kvällstid). Detta eftersom resultatet av examensarbetets fallstudie visade att upplevd trygghet påverkas av andra åtgärder också. Däremot bedöms tillförsel av kvällsliv ha en betydligt större påverkan än de andra aspekterna. Av hyresgäster upplevs Fredstan under kvälls- och nattid mindre otryggt, troligen eftersom de spenderar mer tid där. Andelen är därför satt till 25% för hyresgäster. Effekten "förbättrat rykte" för fastighetsägare bedöms inte kunna ske utan den aktuella aktiviteten och därför är procentandelen noll.

Tillskrivning- Vilken andel av effekten som beror på andra eller annat?

Andelen för tillskrivning antas till 0% för hyresgäster och besökare. Detta eftersom det i slutändan är fastighetsägare som tar beslut om tillförsel av kvällsliv i sina lokaler. Effekterna är starkt kopplade till just Fredstan och därför bedöms det inte finnas något särskilt som talar för att effekterna skulle bero på annat. Däremot kan

effekten *förbättrat rykte för fastighetsägare* uppstå till följd av andra aktiviteter, till exempel till följd av en nyhetsartikel, ett reportage eller sociala medier. En andel för detta är svårt att bedöma med tillgängliga data. Däremot kan ett antagande på 25% anses rimligt baserat på resultat av examensarbetets förstudie där medians påverkan konstaterades finnas.

Förflyttning - Vilken andel av effekten har uppstått tidigare eller förskjutit befintlig effekt?

Det bedöms inte finnas något som talar för att effekterna hade uppstått tidigare eller förskjutit befintlig effekt. Därmed bedöms andelen för förflyttning för samtliga intressenter uppgå till 0%.

5. Beräkna SROI- värdet

Tabell 29 Visar beräkning parametrar som behövs för beräkning av SROI- värdet. Tabell av egen författare.

VÄRDESKAPANDE			
Beskrivning monetär proxyterm Hur har värdet av effekten mätts?	Monetär proxyterm Vad är värdet av effekten?	Totalt värde år 1 Vilket totalt värde skapas år 1?	Totalt värdeskapande Vad är det totala nuvärdet (med 3% diskonteringsränta) för effekten?
Genomsnittliga kostnader för åtgärder som tidigare behövts för att förbättra ryktet	150 000 kr		
Bedömning av värdet för effekten i förhållande till marknadspris för olika varor (value game)	10 000 kr		
Genomsnittlig betalningsvilja per besökare för att få besöka Fredsstan med önskad effekt	2080 kr		

Utgångspunkten för att värdera effekter är att använda monetära proxytermer, vilket innebär att förstå värdet med hjälp av pengar vilket är en sorts direkt mätning (Hahn et al., 2016).

För att mäta värdet av effekten för *fastighetsägare* föreslås att kostnader för insatser som tidigare behövts för att förmedla en positiv bild av Fredstan beräknas. Genom att göra detta får vi fram de kostnadsbesparingar som till följd av aktiviteten givit ett förbättrat rykte (effekt). Sådana insatser kan exempelvis vara olika former av marknadsföring eller evenemang och har antagits till 150 000 kronor för ett år.

För *hyresgäster* föreslås att använda ett så kallat value game som handlar om att hyresgästerna får värdera varor och tjänster som har ett tydligt marknadspris och är välbekanta (Hahn et al., 2016). Mer konkret ska de ange vilken vara eller tjänst som

skapar ett värde för dem som är motsvarande till värdet av effekten. Skulle de ange att en vara med ett marknadsvärde på 10 000 kronor är motsvarande till värdet av att känna sig tryggare vid sin arbetsplats, så värderas effekten till 10 000 kronor. Detta är svårt att anta utan value game, men för att kunna fortsätta analysen så antas värdet slumpmässigt till 10 000 kronor utan något specifikt underlag.

För *besökare* kan effekten mätas genom deras betalningsvilja som talar om hur mycket de som högst är villiga att betala för att effekten ska uppstå (Hahn et al., 2016). För att få fram betalningsviljan tillfrågas besökare vilket pris de allra högst skulle kunna tänka sig att betala i inträde för att besöka Fredstan, om det vore en stängd yta. På så sätt får vi reda på hur högt ett besök värderas. För denna analys har summa antagits till 40 kronor per besök och person. Antagandet är baserat på att Fredstan innehar vissa unika butiker, men även ett antal som går att återfinna på andra ställen. Av resultatet av examensarbetets fallstudie för besökare så framkommer det att en person i genomsnitt besöker Fredstan en gång per vecka, därmed blir den totala kostnaden 2080 kronor för en besökare per år.

Med denna information tillsammans med allt annat som värdeskapandekartan redovisat kan härmed ett SROI- värde beräknas. Först beräknas påverkan, därefter det beräknas det totala värdeskapandet sedan det totala värdet av resurserna och slutligen kan resurseffektiviteten beräknas.

För att beräkna *påverkan* används ekvation (1) där samtliga tre aspekter räknas bort från den totala uppmätta effekten (Hahn et al., 2016). Detta görs för att fastställa hur stor del av effekten som uppstått som konsekvens av aktiviteten.

Ekvation 1 Visar hur analysobjektets påverkan beräkna (Hahn et al., 2016).

$$\begin{array}{l} \text{Total uppmätt effekt} \\ - \text{Kontrafaktisk situation} \\ \quad - \text{Tillskrivning} \\ \quad - \text{Förflyttning} \\ \hline = \text{Analysobjektets påverkan} \end{array}$$

Därefter kan det *totala värdeskapandet* beräknas som talar om värdet som skapats till följd av aktiviteten, motsvarande i kronor (Hahn et al., 2016). Följande ska multipliceras för varje enskild effekt:

- Antal som upplever effekten
- Andel av effekten som är en konsekvens av aktiviteterna (påverkan)
- Värdet av effekten (monetär proxyterm)
- Varaktighet (nyttoperiod och avtrappning)

Efter att det totala värdeskapandet har beräknats så kan aktivitetens resurseffektivitet beräknas enligt ekvation (2). Det *totala värdet av resurserna* fås genom att summera värdet av varje enskild resurs och sedan addera ihop detta till en total summa (Hahn et al., 2016).

Ekvation 2 Visar hur resurseffektiviteten beräknas (Hahn et al., 2016).

$$\text{Resurseffektivitet} = \frac{\text{Totala värdeskapandet}}{\text{Totala värdet av resurserna}}$$

Resurseffektiviteten, även kallat SROI- värde, representeras av ett tal som motsvarar det värde i kronor som skapas för varje investerad krona (Hahn et al., 2016). För en resurseffektivitet på till exempel 2,4 innebär detta att för varje investerad krona skapas ett värde som motsvarar 2,4 kronor.

För denna analys har inte SROI- värdet beräknats eftersom många omfattande antaganden har behövt tas, vilket inte ger ett korrekt SROI- värde.

6. Redovisa, använda och förankra

I detta steg ska analysen sammanställas och redovisas för berörda intressenter samt för organisationen (Hahn et al., 2016). För detta exempel föreslås att analysen sammanställs i en rapport där alla delar ska redovisas tydligt för att uppnå validitet och rätt kvalitet samt förmedla analysen som den är tänkt. Därefter ska metoder för att förankra detta i organisationen tas fram. För att förankra analysen så rekommenderas ett arbetssätt som föreslås enligt avsnitt 5.4.3.

5.4.2 Indikatorer

Resultatet av examensarbetets fallstudie har givit en uppfattning om hyresgäster och besökares upplevelse av tryggheten i Fredstan. Värdeskapandekartan har bidragit med metoder för att identifiera indikatorer som talar om hur det går att mäta olika effekter för upplevd trygghet. Nedanstående tabell visar de indikatorer som enligt respondenterna har en positiv effekt på den upplevda tryggheten.

Tabell 30 Visar anträffade indikatorer från resultatet av examensarbetet. Tabell av egen författare.

Upplevd trygghet kan mätas genom:	Indikatorns omfattning:
Förändring i antal narkotikaanmälningar ¹	
Förändring i kvällsliv ²	
Förändring i polisenärvaro	Hyresgäst= 89,7% Besökare=60%

¹ Resultatet av examensarbetets fallstudie konstaterade att narkotikahandel upplevs otrött. Därför kan ett ökat antal narkotikaanmälningar indikera en positiv effekt (Kommunpolis Göteborg city, personlig kommunikation, 2022).

² Fler kulturverksamheter på kvällstid ger upphov till mer rörelse vilket med hänsyn till examensarbetets fallstudie är en indikator på ökad trygghet.

Förändring i belysning	Hyresgäst=89,5% Besökare=81,4%
Förändring i rena fasader	Hyresgäst=59% Besökare=42,9%
Ombyggnation	
Förändring i rörelse	
Förändring i öppna ytor	

Indikatorns omfattning har tagits fram genom att beräkna hur stor andel av respondenterna som uppgav att indikatorn hade en effekt på deras upplevda trygghet. Detta har endast beräknats för de indikatorer som haft tillräckligt med data. En liten omfattning talar om att indikatorn kan behöva stärkas av andra indikatorer för att den önskade effekten ska uppstå, i vissa fall kan en liten omfattning tala för att intressenten inte har en sådan upplevelse och därmed blir det viktigt att känna sina intressenter och gruppera dem korrekt.

I Botryggt2030 presenteras ett antal så kallade *praktiska utgångspunkter* som har visat ge effekt på att antingen motverka otrygghet eller främja trygghet (Uittenbogaard, 2020). Det kan med andra ord förklaras som indikatorer för att mäta effekter av upplevd trygghet. Nedan nämns de utgångspunkter som anses lämpliga för att mäta effekten upplevd trygghet.

Tabell 31 Visar indikatorer anträffade ur botryggt2030. Tabell av egen författare.

Förändring i okända rum
Förändring i trängsel
Förändring i instängdhet
Förändring i identitet
Förändring i överblickbarhet

5.4.3 Förslag på arbetssätt

För att mäta upplevd trygghet behövs ett arbetssätt som tar hänsyn till de utmaningar och den bredd som arbete med trygghetsfrågor omfattar. Värdeskapandekartan har tillfört konkreta beräkningsmetoder, men det återstår ett stort förarbete som behöver genomföras innan den kan användas. Nedan presenteras ett förslag på ett arbetssätt som har utformats utifrån författarnas egna insikter och baseras på examensarbetets teoretiska referensram, resultat samt analys.

1. Behov av undersökning

För att få till en bra trygghetsundersökning är det viktigt att kartlägga de behov som beställaren har för resultatet. Behoven kan kartläggas genom följande frågor:

Varför ska undersökningen genomföras?

För att besvara frågan *varför* behöver en gemensam målbild skapas som arbetsgruppen förstår och håller med om.

För vem ska undersökningen genomföras?

Det kan vara lämpligt att genomföra en målgruppsidentifiering för att säkerställa att rätt målgrupp tagits fram för undersökningen.

2. Utforma omfattningen

Undersökningens omfattning behöver utformas för att undvika plötsliga hinder längst vägen. Här behöver alla aktiviteter som undersökningsprocessen kommer innefatta tas fram. Baserat på hur lång tid varje aktivitet förväntas ta så kan en tidsplan beräknas för den totala tiden som alla aktiviteter tillsammans omfattar. Baserat på tidsplanen kan en budget och en arbetsgrupp tillsättas.

3. Resursdeklaration

För att hantera stora mängder data och känslig information behövs rätt resurser. En inventering av tillgängliga resurser kan vara till fördel att genomföra för att se om det finns något som behöver inhämtas externt eller något som behöver arbetas fram.

4. Kunskapsinsamling

När omfattning och resurser tagits fram så kan insamling av statistik och teorier påbörjas. Statistik kan vara internt tillgängliga data som exempelvis vilka sorters verksamheter som hyresgästerna bedriver och flödesmätare av besökare. Det kan också vara externa data som exempelvis brottsstatistik. Denna insamling sker som förberedelse inför att skapa undersökningen och kan liknas en förstudie.

I detta steg är det även lämpligt att involvera indikatorer från statistik och teori, som kan mäta upplevd trygghet. Här kan till exempel den sammanställda indikatorlistan i avsnitt 5.4.2 användas.

5. Undersökning

I detta steg genomförs undersökningen. En undersökning av upplevd trygghet är av omfattande karaktär och behöver en stor mängd insamlade data vilket kan pågå under längre en period. Det är viktigt att veta hur undersökningen ska hållas levande under denna period och fortsätta vara relevant för målgruppen. Förslag på lämpliga undersökningsdesigner för en trygghetsundersökning är en fallstudie eller deltagande observation. Vidare rekommenderas användning av både kvalitativ och kvantitativ undersökningsstrategi eftersom både subjektiva och objektiva värden kommer att behöva hanteras.

6. Hantering

Efter genomförd undersökning behöver all insamlade data att hanteras och analyseras. Arbetet kan bestå av att identifiera indikatorer för att sedan tillämpa de i värdeskapandekartan. I slutändan kan ett totalt värdeskapande och resurseffektivitet tas fram enligt beräkningsmetoderna i värdeskapandekartan.

7. Tillämpning

I det sista steget behöver allt som hanterats och analyserats att knytas an till organisationen för att tillämpa framtagna slutsatser och konkreta handlingsåtgärder i fortsatt arbete.

6. Diskussion

Förstudien med intervjuer anses tillsammans med de två enkätundersökningarna ha gett svar på hur hyresgäster och besökare upplever tryggheten i Fredstan. Informationsinsamlingen har också givit en förståelse för upplevelsens påverkan och den effekt det har på Fredstan. Denna kännedom har tillsammans med den teoretiska referensramen använts för att ta fram ett förslag på ett trygghetsarbetsätt. Framtaget resultat anses därmed bidra med det underlag som krävs för att uppnå eftersträvat syfte. Vidare har ett kritiskt förhållningssätt varit av vikt genom hela examensarbetet, därmed har ett antal felkällor analyserats som presenteras nedan.

Med hänsyn till Fredstans 8,6 miljoner besökare per år så består enkätundersökningen riktad till besökare av en liten andel av det totala antalet. Därmed kan det diskuteras huruvida slutsatserna är tillräckligt representativa för alla 8,6 miljoner besökare. Examensarbetet har däremot resulterat i ett förslag på ett trygghetsarbetsätt som går att utföra oberoende av antalet respondenter. Vidare anses de indikatorer som tagits fram baserat på resultatet av examensarbetets fallstudie fortfarande vara användbara för att mäta *effekten upplevd trygghet*. I framtiden föreslås det att en liknande undersökning genomförs med fler respondenter, utformad efter förslag som denna diskussion nämner och sker enligt arbetssättet.

Utfallet av frågorna gällande upplevd trygghet på gatorna i Fredstan påverkas troligtvis av den tidpunkt som bilderna är fotograferade. I examensarbetets fallstudie användes bilder tagna under dagtid med fint väder. Hade det i stället valts bilder under nattid eller vid dåligt väder, så kunde utfallet troligtvis sett annorlunda ut. Vidare kan den del av respektive gata som fotograferats också tänkas påverka utfallet. Exempelvis så sträcker sig Södra hamngatan från Stenpiren till Centralstationen och frågan är vart en rättvisande bild bör tas.

I början av examensarbetet valdes området Nordstan att studeras. Det var inte förrän efter förstudien som flera utmaningar med Nordstan tillkännagavs. För det första så styr Nordstans samfällighetsförening allt som rör Nordstan, vilket gjorde det svårt att skriva för Vasakronan eftersom en stor del av studien behövde involvera samfälligheten i stället. För det andra så är Nordstan ett köpcentrum agerar passage för att allmänheten ska kunna ta sig vidare till andra destinationer som gatorna leder till. Detta är något som är intressant att studera, men har en komplexitet som inte bedömdes rymmas i detta examensarbete. Därför bestämdes det att byta område till Fredstan. Dessutom har Vasakronan ett större anspråk på åtgärder och andra aktiviteter där. Valet motiverades även med att områdena gränsar varandra och att ett byte skulle ha en minimal påverkan på resultatets trovärdighet. Det sena bytet av område har medfört en felkälla eftersom frågorna i förstudien inte är anpassade till resultatet. Vid sammanställning av förstudien framhövdes de frågor som gett svar om Fredstan eller city i allmänhet. För lägesbilden av Fredstan har sammanställningen syftat till att representera svar som rör cityläget. Däremot kan det diskuteras ifall förstudien skulle bidra med ett lämpligare underlag ifall frågor ställdes om Fredstan.

6.1 Värdeskapandekartan

Värdeskapandekedjan uppmärksammades efter utförandet av examensarbetets fallstudie eftersom det var då som en förståelse skapades för vad behovet var för Vasakronan, hyresgästerna och besökare. Därmed har de olika metoderna som teorin föreslår inte involverats från start. Troligtvis hade resultatet blivit annorlunda om detta gjorts i en omvänd ordning.

Värdeskapandekartan som är en visualisering av värdeskapandekedjan tillsammans med SROI metodik, består av subjektiva bedömningar som redovisas i objektiva värden. Med andra ord innebär detta att känslor förklaras av fakta vilket kan anses vara motsägelsefullt eftersom en sådan koppling inte är logisk. Detta talar emot användningen av värdeskapandekartan. Däremot har värdeskapandekartan ändå bedömts vara relevant för examensarbetet i den mån att subjektiva variabler kan indikera för vilken fakta som är lämplig att använda. Detta har varit viktigt vid utformning av förslaget trygghetsarbetssätt.

Flera antaganden har tagits gällande information som existerar, men som inte involverats på grund av tidsbrist och en alltför stor dataomfattning som inte kunnat behärskas i detta examensarbete. Därmed brister värdeskapandekartan för detta examensarbete i trovärdighet och ska endast ses som ett exempel. Vidare har de antaganden som tagits i analysen inte betraktas ge tillräckligt med stöd för att rekommendera beräkning av SROI- värdet. Däremot härleddes beräkningsmetoderna ändå för att visa hur det går till. Trots att analysen inte resulterat i ett SROI- värde, så bedöms visualiseringen ändå ha givit en djupare förståelse för användningen av värdeskapandekartan vilket förhoppningsvis ska underlätta för Vasakronans fortsatta trygghetsarbete.

6.2 Förslag till framtida forskning

Under examensarbetets gång så har flera intressanta fördjupningar uppkommit. Dessa har däremot inte kunnat studerats vidare i detta arbete på grund av att tiden inte funnits. Forskning inom trygghet är väsentligt för att fastighetsbranschen ska tillhandahållas rätt verktyg för att bedriva trygghetsarbete i enlighet med de globala hållbarhetsmålen. Nedan presenteras konkreta förslag som föreslås till kommande forskning.

- För att få en mer representativ bild och homogen blandning av åsikter i Fredstan så rekommenderas det att i framtiden involvera alla hyresgäster i Fredstan och inte bara Vasakronans. Vidare anses en längre tidsperiod tillföra undersökningen fler intressanta samband vilket ger ett mer tillförlitligt resultat.
- För att fullgöra värdeskapandekartan behöver ytterligare data behövas tas fram.
- En studie med fokus på Nordstan rekommenderas att genomföras, för att kunna se samband mellan Nordstan och Fredstan.

7. Slutsats

Examensarbetet har två frågor att besvara, hur Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökare upplever tryggheten i Fredstan samt om det går att mäta upplevd trygghet. Följande avsnitt har till syfte att fastställa om frågorna har besvarats samt konstatera utmaningar med examensarbetet.

Första frågan undersöker hur Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökare upplever Fredstan. Examensarbetet visar på att de flesta känner sig trygga där under dagen men däremot bekräftar resultatet att det under natt- och kvällstid uppstår en otrygghet. Det har konstaterats att det som behövs i området är fler kvällsetableringar för att säkerställa att dessa aspekter för otrygghet kan minskas. I analysavsnittet framkommer även hur stor procenthalt av respondenter som upplever olika gator som trygga under olika tider på dygnet. Detta kan vara bra referensvärden för att ta reda vilka gator som upplevs som mest otrygga för att kunna avgöra vart mest resurser behöver läggas.

Vid frågan om det går att mäta upplevd trygghet så anses examensarbetet till viss del ha besvarat denna fråga genom att ha tagit fram indikatorer över hur upplevd trygghet kan mätas, baserat på vad respondenterna angett ökar tryggheten. Svaret är att det går att skapa sig en uppfattning om den upplevda tryggheten men det går inte att få fram exakta värden för att mäta den i sig själv. För en sådan mätning krävs det statistik och komplexa uträkningar och även om det är möjligt att mäta i vissa aspekter så är det inte är det i andra. Detta arbete har undersökt frågan med en ambition om att påbörja en utveckling mot ett mätverktyg av upplevd trygghet. Examensarbetet har resulterat i att värdeskapandekartan kan användas för att mäta den upplevda tryggheten.

För att underlätta användningen av värdeskapandekartan har ett förslag på arbetssätt tagits fram vilket är baserat på hur examensarbetet är utfört och vad som krävts för att komma fram till data som slutligen går att använda i mätverktyget. Detta arbetssätt föreslås att implementeras av fastighetsägare vid trygghetsundersökningar. Vidare ska arbetssättet underlätta för fastighetsägare att avgöra vilka trygghetsåtgärder som har haft en positiv effekt på den upplevda tryggheten samt vilka som behöver arbetas extra med.

En av de största utmaningarna i detta examensarbete har varit att behandla begreppet trygghet eftersom det kan tolkas väldigt olika från person till person. Det var därmed viktigt att examensarbetets författare fick en djup förståelse för trygghet innan fallstudien genomfördes. Detta eftersom det är en förutsättning för att lyckas formulera rätt frågor i enkäterna, vilka hela resultatet baserats på. Examensarbetet har krävt en genomgående tydlighet för att hantera subjektiva variabler. Det har även varit en utmaning vid användning av värdeskapandekartan att översätta dessa subjektiva värden till objektiva värden.

Genom att återvända till forskningsfrågan ställd vid examensarbetets början är det nu möjligt att dra slutsatsen att det till viss del går att mäta upplevd trygghet. Resultatet ska endast ses som en bekräftelse på vad som funkar respektive inte funkar. Den andra slutsatsen är konstaterandet av hur Vasakronans hyresgäster och Fredstans besökares upplever tryggheten i Fredstan. Som helhet ger dessa två slutsatser svar på examensarbetets syfte.

Referenser

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. (Upplaga 3). Liber.

Cozens, P. M., Saville, G., & Hillier, D. (2005). Crime prevention through environmental design (CPTED): a review and modern bibliography. *Property Management*, 23(5) 328-356. 10.1108/02637470510631483

FN. (u.å.). *Om globala målen*. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/>

Fredstan. (u.å.). fredstan.se. <https://fredstan.se/>

Google. (u.å.). (Google maps karta efter sökning "Fredsgatan, Göteborg"). Hämtad 11 maj, 2022, från <https://www.google.se/maps>

Göteborgs Stad. (u.å.). *Fältgrupper*. Hämtat från <https://goteborg.se/wps/portal/start/social--och-familjefragor/familj-barn-och-ungdom/faltgrupper/?page=1>

Hahn, G., Hök, L., & Jannesson, E. (2016). *Så mäts socialt hållbart värdeskapande* (1 uppl.). Studentlitteratur.

Innerstaden Göteborg. (2020). *Purple Flag Göteborg - Årsrapport 2020*. Innerstaden Göteborg. <https://cdn.chainels.com/image/311629371536915207>

Jacobs, J. (1965). *The death and life of great American cities: [the failure of town planning]*. Penguin in association with Jonathan Cape.

Kelling, G. L., & Wilson, Q. J. (1982). Broken Windows - The police and neighborhood safety. *The Atlantic*.

Polismyndigheten. (2022). *3 § LOV förteckning polisregion väst*.

SFS 2021:78. *Lag om ordningsvakter*. Justitiedepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1980578-om-ordningsvakter_sfs-1980-578

Stiftelsen Tryggare Sverige (u.å.). *Om trygghet*. <https://tryggaresverige.org/trygghet>

Uittenbogaard, C. (2020). *Botryggt2030: Handboken för planering av säkra och trygga livsmiljöer*. Stiftelsen Tryggare Sverige.

UN Habitat. (u.å.). *Safer Cities*. <https://unhabitat.org/programme/safer-cities>

Vasakronan. (u.å.b). *En stadsdel full av människor, mode och mat*. <https://vasakronan.se/handelserbjudande/lagen/fredstan/>

Vasakronan. (u.å.a). *Kort om oss*. <https://vasakronan.se/om-vasakronan/foretaget/kort-om-oss/>

Zhang. C., Li.X. & Li.W. (2015). Does the Visibility of Greenery Increase Perceived Safety in Urban Areas? Evidence from the Place Pulse 1.0 Dataset. *Department of Geography, University of Connecticut*, 4(3), ss. 1166-1183. 10.3390/ijgi4031166

Intervju med respondent A, processledare i Purple Flag

Om intervjupersonen:

1. Berätta lite kort om dig själv och din roll på Innerstaden Göteborg?
 - Vad ingår i din roll?
2. Berätta lite kort om Innerstaden Göteborg och er organisation.
3. Kan du beskriva hur du varit delaktig i trygghetsarbetet i Östra Nordstan?

Lägesbild av tryggheten i Nordstan (Purple Flag):

4. Berätta mer om arbetssättet Purple flag.
 - Hur har det fungerat?
5. Berätta mer om de åtgärder ni vidtagit vid Östra Nordstan.
6. Vilka resurser har krävts för att utföra dessa åtgärder?
 - Har det varit resurseffektivt?
7. Har åtgärderna du nämnt bidragit till att öka tryggheten?
 - Använder ni något externt mätverktyg för att mäta detta?
 - Vi ska studera den upplevda tryggheten, har ni kunnat mäta detta för projektet? Isåfall hur (ex statistik, utvärdering...)
 - I årsrapporten för 2020 står det att ni under 2021 planerade för att sätta samman en referensgrupp som skulle utvärdera samtliga områden. Blev detta av? Kan man i sådana fall få ta del av resultatet?
8. Upplever ni några utmaningar när det kommer till trygghetsarbetet med Purple Flag?
 - Hur hanterar ni dessa utmaningar?
9. Vi har förstått att många upplever Nordstan som otryggt. Varför tror du att folk känner sig otrygga där?

- Vad anser du behöver göras vidare för att förbättra upplevelserna?

Samarbete:

11. Hur upplever du samarbetet mellan aktörer som deltagit i projektet? Ex, Nordstans samfällighetsorganisation, fastighetsägare, securitas osv.
12. Hur har samverkan mellan polis och ordningsvakter fungerat?
 - Har du några förbättringsförslag? Eller vad är det som funkar?
 - Finns det andra aktörer du tycker behöver involveras i arbetet? Isåfall vilka och varför?

Framtiden:

10. Hur ser ert fortsatta arbete ut med Purple Flag?
11. Hur ser du att Nordstan kommer förändras inom 5 år?
12. Vilka utmaningar eller barriärer finns kvar med trygghetsarbetet i Nordstan?

Intervju med respondent B, kommunpolis i Göteborg city

Om intervjupersonen:

1. Berätta lite kort om dig själv och din roll hos polisen?
 - Vad ingår i din roll?

2. Kan du beskriva hur du varit delaktig i trygghetsarbetet i Nordstan?

Lägesbild av Nordstan:

3. Berätta mer om de åtgärder ni vidtagit vid Östra Nordstan.
 - Hur har ni på polisen deltagit vid Purple Flag arbetet?
 - Använder ni något annat arbetssätt?
 - Hur har arbetssätten fungerat?
 - Har ni andra projekt i gång för att öka tryggheten?

4. Vilka resurser har krävts för att utföra dessa åtgärder?
 - Har det varit resurseffektivt?

5. Har åtgärderna du nämnt bidragit till att öka tryggheten?
 - Använder ni något externt mätverktyg för att mäta detta?
 - Vi ska studera den upplevda tryggheten, har ni kunnat mäta detta i Nordstan? I så fall hur (ex statistik, utvärdering...)

6. Vi har förstått att många upplever Nordstan som otryggt. Varför tror du att folk känner sig otrygga där?
 - Vad anser du behöver göras vidare för att förbättra upplevelserna?

7. Om brottsstatistiken har minskat i Nordstan, betyder det att brotten inte alls längre förekommer, eller har det flyttats någon annanstans?
 - Vilka områden?
 - Hur hanterar ni detta? ordningsvakter

Samarbete:

8. Hur upplever du samarbetet mellan er aktörer som arbetar med trygghetsfrågor? Ex, Nordstans samfällighetsorganisation, fastighetsägare, Securitas osv.
- Har du några förbättringsförslag? Eller Vad är det som funkar?
- Finns det andra aktörer du tycker behöver involveras i arbetet? I så fall vilka och varför?

Framtiden:

9. Hur ser du att Nordstan kommer förändras inom 5 år?
10. Vilka utmaningar finns kvar med trygghetsarbetet i Nordstan?

Intervju med respondent C, hållbarhetschef för Vasakronan

- Berätta lite kort om dig själv och din roll som hållbarhetschef på Vasakronan?-
- Vad ingår i din roll?

- Struktur i Vasakronan, hur arbetar ni med sociala frågor. Finns det några utmaningar?-
- Hur arbetar ni med att skapa trygghet i och runt miljön där ni har fastigheter?
- Hur stort ansvar bär ni som fastighetsbolag i trygghetsfrågor?

- Har ni mätverktyg för att mäta upplevelser inom social hållbarhet (trygghet), om inte; hur kan man utforma ett sådant? Vilka kriterier är viktiga att ha med?

- Anser du att ni har tillräckligt med resurser för att arbeta med trygghetsfrågor? (resurser i form av medarbetare, kunskap osv..)

- Hur mycket har du arbetat med trygghetsfrågor, eller vem i organisationen har det ansvaret?-

- Har du önskemål på hur vi bör utforma frågeställningen (involvera social hållbarhet)?

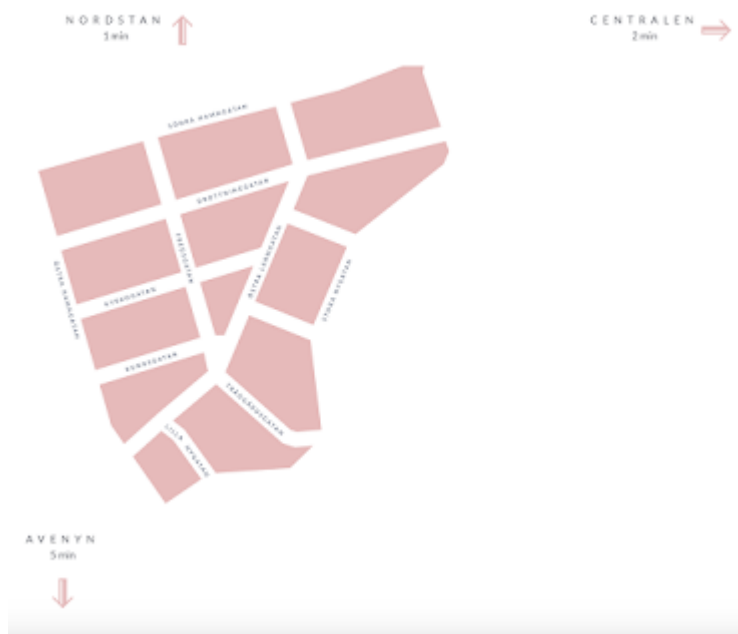
- Kan ett område vara tryggt men ändå upplevas som otryggt?
- När är det tillräckligt tryggt?
- Enkät för verksamhetsutövare OCH besökare eller endast verksamhetsutövare?-

Enkät om upplevd trygghet vid Fredstan, Göteborg.

Vi är två studenter som studerar inom samhällsbyggnadsteknik vid Chalmers tekniska högskola. Just nu skriver vi vårt examensarbete som undersöker den upplevda tryggheten vid gatuområdet kring din arbetsplats i Fredstan, Göteborg. Syftet är att få en lägesbild för att fortsätta och utveckla arbetet med att öka den upplevda tryggheten i city.

***Obligatorisk**

Fredstan:

Fortsätt till fråga 1

Om dig

1. Kön *

Markera endast en oval.

- Man
- Kvinna
- Annat
- Vill ej uppge

2. Vad är din ålder?

Markera endast en oval.

- Yngre än 18
- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65-74
- Äldre än 75

3. Vilken typ av verksamhet arbetar du inom? *

Markera endast en oval.

- Butik
- Kontor
- Restaurang
- Övrigt

4. Vad är din roll på företaget?

5. Hur ofta är du här i veckan? *

Markera alla som gäller.

- Vardagar
- Helger
- Dagtid 10-17
- Kvällstid 17-21
- Nattid 22-05

6. Hur länge har du arbetat här? *

Markera endast en oval.

- <1 år
- 1-5 år
- 5-10 år
- >10 år

Upplevd
trygghet vid
din
arbetsplats

Även om den fysiska brottsligheten har minskat så kan den upplevda tryggheten kvarstå. Nedan följer frågor om dina upplevelser kring trygghet vid din arbetsplats.

7. Har du råkat ut för brott i eller omkring din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Övrigt: _____

8. Om ja, vilken typ av brott?

9. Känner du någon som råkat ut för brott i eller omkring din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

10. I vilken utsträckning är du orolig över brottslighet i eller omkring din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Inte alls orolig
- Ganska orolig
- Orolig
- Mycket orolig
- Vet ej

11. Har denna oro medfört konsekvenser? I sådana fall vad?

Exempelvis att du inte vilja jobba, endast kan jobba vissa tider när det känns tryggare osv.

12. Hur trygg känner du dig vid öppning av din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Mycket trygg
- Ganska trygg
- Otrygg
- Mycket otrygg
- Vet ej

13. Hur trygg känner du dig vid stängning av din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Mycket trygg
- Ganska trygg
- Otrygg
- Mycket otrygg
- Vet ej

14. Om du känner dig otrygg, vad beror det på?

15. Vad får dig att känna dig trygg på din arbetsplats?

16. Vad är viktigt för att du ska känna dig trygg?

Vidtagna trygghetsåtgärder

Vasakronan har i samverkan med andra fastighetsbolag, kommun, polis och andra myndigheter vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i Fredstan. Nedanstående frågor har till syfte att undersöka hur du upplever dessa åtgärder.

17. Känner du till de åtgärder din hyresvärd Vasakronan gjort för att öka tryggheten?

Markera endast en oval.

Ja

Nej

Känner till men osäker vem som vidtagit åtgärden.

18. Om ja, vill du ge exempel på åtgärder du känner till?

19. På vilket sätt anser du att dessa har bidragit till att öka tryggheten?

20. Upplever du att polis och ordningsvakter i och omkring din arbetsplats ökar tryggheten?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

21. Om nej, vill du berätta varför?

22. Upplever du att belysning ökar tryggheten?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

23. Upplever du att det är tillräcklig med belysning på gatorna omkring din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

24. Upplever du att en ren fasad ökar tryggheten? (fri från klotter, skräp etc...)

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Delvis
 Vet ej

25. Upplever du att det är mycket klotter och skadegörelse kring din arbetsplats?

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Delvis
 Vet ej

26. Om klotter eller skadegörelse uppstår, upplever du att din fastighetsvärd åtgärdar detta tillräckligt snabbt?

Markera endast en oval.

- Ja
 Nej
 Delvis
 Vet ej

Upplevd
trygghet
i
Fredstan

Här ställs frågor om hur tryggt du upplever olika delar av Fredstan vid olika tider på dygnet. Vid varje gata kommer det komma en bild så att du enkelt kan lokalisera dig. Känner du inte igen en viss gata eller inte brukar befinna dig där vid just den tiden på dygnet kan du hoppa över frågan.

27. Fredsgatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

28. Stora Nygatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

29. Kyrkogatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

30. Drottninggatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

31. Södra Hamngatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

32. Östra Larmgatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

33. Östra Hamngatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (22-05)	☐	☐	☐	☐

34. Bastionsplatsen

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐

35. Har du några övriga reflektioner kring hur du upplever dessa gator?

36. Har du något annat att tillägga?

37. Om du är villig att genomföra en djupare intervju, vänligen skriv in email eller telefonnummer här.

Stort tack för din medverkan!

Det här innehållet har varken skapats eller godkänts av Google.

Google Formulär

Enkät om upplevd trygghet vid Fredstan, Göteborg.

Vi är två studenter som läser sista året på Affärsutveckling och entreprenörskap inom samhällsbyggnadsteknik på Chalmers tekniska högskola. Just nu skriver vi vårt examensarbete för fastighetsbolaget Vasakronan där vi undersöker den upplevda tryggheten vid gatuområden i Fredstan, Göteborg. Syftet är att få en lägesbild för att fortsätta att utveckla arbetet med att öka tryggheten i city.

Enkäten tar endast några minuter att genomföra och är helt anonym. Stort tack för din tid på förhand!

*Obligatorisk

1. Bor du i Göteborg med omnejd? *

Markera endast en oval.

Ja

Nej

2. Känner du till Fredstan? *

Markera endast en oval.

Ja

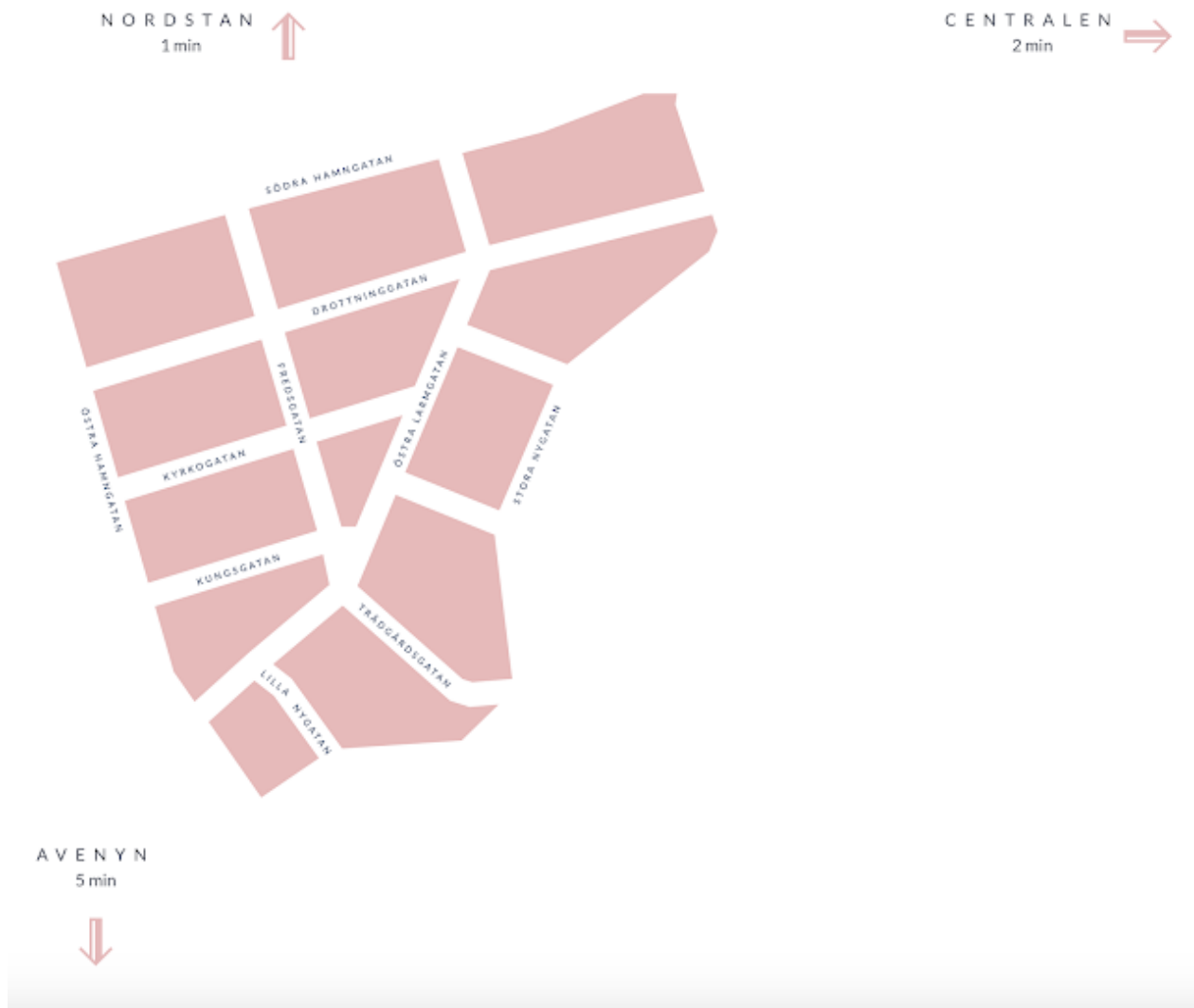
Nej

Hört talas om, men vet inte exakt vilket område

Fredstan

Detta är Fredstan, en stadsdel som ringas in av gatorna Södra Hamngatan, Östra Hamngatan och Stora Nygatan. I mitten breder Fredsgatan ut sig, en av stadens största shoppingstråk med ett stort flöde människor.

Fredstan:

Fortsätt till fråga 3

Om dig

3. Kön *

Markera endast en oval.

- Man
- Kvinna
- Annat
- Vill ej uppge

4. Vad är din ålder? *

Markera endast en oval.

Yngre än 18

18-24

25-34

35-44

45-54

55-64

65-74

Äldre än 75

5. Hur ofta besöker du eller passerar genom Fredstan? *

Markera alla som gäller.

Varje dag

Någon gång i veckan

Någon gång i månaden

Mer sällan

Brott och oro

6. Har du råkat ut för brott i Fredstan?

Markera endast en oval.

Ja

Nej

7. Om ja, vilken typ av brott?

Markera alla som gäller.

- Rån
- Misshandel
- Bedrägeri
- Övrigt: _____

8. Känner du någon som råkat ut för brott i Fredstan?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej

9. Om ja, vilken typ av brott?

Markera alla som gäller.

- Rån
- Misshandel
- Bedrägeri
- Övrigt: _____

10. I vilken utsträckning är du orolig över brottslighet när du befinner dig i Fredstan?

Markera endast en oval.

- Inte alls orolig
- Ganska orolig
- Orolig
- Mycket orolig
- Vet ej

11. Har denna oro medfört konsekvenser? I sådana fall vad?

Exempelvis att du inte vill befinna dig där vissa tider på dygnet

**Vidtagna
trygghetsåtgärder**

Vasakronan har i samverkan med andra fastighetsbolag, kommun, polis och andra myndigheter vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i Fredstan. Nedanstående frågor har till syfte att undersöka hur du upplever dessa åtgärder.

12. Upplever du att närvaro av polis och ordningsvakter i området ökar tryggheten?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

13. Om nej, vill du berätta varför?

14. Upplever du att belysning ökar tryggheten?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

15. Upplever du att det är tillräcklig med belysning på gatorna omkring Fredstan?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

16. Upplever du att en ren fasad ökar tryggheten? (fri från klotter, skräp etc...)

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

17. Upplever du att det är mycket klotter och skadegörelse i Fredstan?

Markera endast en oval.

- Ja
- Nej
- Delvis
- Vet ej

18. Vad får dig att känna dig trygg i ett gatuområde?

Trygghet vid
gatuområden

Här ställs frågor om hur tryggt du upplever olika delar av Fredstan vid olika tider på dygnet. Vid varje gata kommer det komma en bild så att du enkelt kan lokalisera dig. Känner du inte igen en viss gata eller inte brukar befinna dig där vid just den tiden på dygnet kan du hoppa över frågan.

19. Fredsgatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

20. Stora Nygatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

21. Kyrkogatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

22. Drottninggatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

23. Södra Hamngatan

Övre

Nedre

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

24. Östra Larmgatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

25. Östra Hamngatan

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (22-05)	☐	☐	☐	☐	☐

26. Bastionsplatsen

Markera endast en oval per rad.

	Mycket trygg	Trygg	Otrygg	Mycket otrygg	Vet ej
Dagtid (06-17)	☐	☐	☐	☐	☐
Kvällstid (18-22)	☐	☐	☐	☐	☐
Nattid (23-05)	☐	☐	☐	☐	☐

27. Har du något annat att tillägga?

28. Om du är villig att genomföra en djupare intervju eller har en upplevelse du vill dela med dig, vänligen skriv in email eller telefonnummer här. Även detta kommer vara helt anonymt.
-

Stort tack för din medverkan!

Det här innehållet har varken skapats eller godkänts av Google.

Google Formulär

Bilaga 6

Analysobjekt och tidsperiod:	Tillförsel av fler kulturverksamheter via purple flag under perioden 2020	Projektets syfte:	För ökad kvällsliv (t.ex. bio, teater, utställningar) som i sin tur ska öka den upplevda tryggheten	Syftet med analysen:	Synliggöra vilka effekter och värden som skapats för intressenterna och beräkna det totala värdeskapandet
------------------------------	---	-------------------	---	----------------------	---

INTRESSENTER	RESURSER		AKTIVITETER	PRESTATIONER	EFFEKTER				
	Beskrivning av resurser Vilka resurser används i analysobjektet?	Värde resurser Vad är värdet av resurserna?			Aktiviteter Vad är det som genomförs?	Prestationer Vilka är de kvantitativa konsekvenserna av aktiviteterna?	Effekter Vilken förändring med ett värde i sig skapas för intressenterna?	Indikatorer Hur mäts effekten?	Förändringens omfattning Hur mycket förändring har skett?
Fastighetsägare	Fastighetsägare bidrar med lokaler	240 000 kr	Under 2020 genomförs tillförsel av fler kulturverksamheter genom att fastighetsägare som deltar i purple flag upplåter sina tomma lokaler till kulturverksamheter. Lokalerna finansieras av fastighetsägare och kulturverksamheterna finansieras främst av kommunen.	n/a	Förbättrat rykte genom tryggare upplevelser (affärsmässiga fördelar)	Förändring i åsikter (enkät till allmänheten)	95% uppger att Fredsstan är ett trevligare område	1 år	100%
Hyresgäster	Hyresgäster kan med sin respektive verksamhet bidra med en attraktionskraft till Fredstan	n/a		n/a	Ökad upplevd trygghet för hyresgäster vid stängning genom ökat kvällsliv	Flödesmätare, belysning, narkotikaanmälningar	72% av hyresgästerna känner sig tryggare vid sin arbetsplats	1 år	100%
Besökare	Rörelse i Fredstan	n/a		n/a	Ökad upplevd trygghet kvällstid för besökare genom ökat kvällsliv	Flödesmätare, belysning, narkotikaanmälningar	81% av besökarna känner sig tryggare i Fredsstan	1 år	100%

Bilaga 6

Typ av analys:	Utvärderande	Totala värdeskapandet (nuvärde):	Totala värdet av resurserna:	Projektets resurseffektivitet:
----------------	--------------	----------------------------------	------------------------------	--------------------------------

PÅVERKAN			VÄRDESKAPANDE				
Kontrafaktisk situaion Vilken andel av effekten skulle uppstått i alla fall?	Tillskrivning Vilken andel av effekten beror på andra eller annat?	Förflyttning Vilken andel av effekten har uppstått tidigare eller förskjutit befintlig effekt?	Beskrivning monetär proxyterm Hur har värdet av effekten mätts?	Monetär proxyterm Vad är värdet av effekten?	Totalt värde år 1 Vilket totalt värde skapas år 1?	Totalt värde år 2 Vilket totalt värde skapas år 2?	Totalt värdeskapande Vad är det totala nuvärdet (med 3% diskonteringsränta) för effekten?
0% hade uppstått i alla fall	25% beror på media	0%	Genomsnittliga kostnader för åtgärder som tidigare behövts för att förbättra ryktet	150 000 kr			
10% hade uppstått i alla fall	0%	0%	Bedömning av värdet för effekten i förhållande till marknadspris för olika varor (value game)	10 000 kr			
25% hade uppstått i alla fall	0%	0%	Genomsnittlig betalningsvilja per besökare för att få besöka Fredsstan med önskad effekt	2 080 kr			

CHALMERS
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY